



Ta och försvara frihamnen

Allmänheten såg på när hemvärnet drabbade samman med armén. ► 4



Behåll allt säger generalen

I översynen av skjutfälten har hemvärnets behov inte glömts bort. ► 12



Vinterkrigare tar nya uppgifter

Lapplandsjägargruppen övar på att skydda Nordiska stridsgruppen. ► 22



Akademiker som gillar strapatser

Antiken och hemvärnet har något gemensamt – Therese Åkerstedt. ► 28



Hemvärnet ² 2006



Fågeldöden gav jobb och rubriker

Rikshemvärnschefen på topp



FOTO: ULF IVARSSON

"Personalförsörjning i allmänhet och rekrytering i synnerhet är en ödesfråga för hemvärnet."

Den 31 mars klockan 14.15 bestiger jag Kebnekaises sydtopp tillsammans med delar ur hemvärnets alpina grupp, en mycket kvalificerad och professionell grupp som är knuten till Lapplandsjägargruppen. Nästa dag deltar jag i Karesuando hemvärnskompanis ytövervakningsövning i gränsområdet mellan Karesuando och Kilpisjärvi. Det är min fasta övertygelse att i detta område kommer ingen att kunna uppträda obemärkt om inte hemvärnet vill det.

Årets första inspektion gjordes i Lapplandsjägargruppen. Trots den mycket stora omvälvning som den militära strukturen i Norrbotten genomgått de sista tio åren så har Lapplandsjäger- och Gränsjägarbataljonerna på ett bra sätt tagit sig an förändrade uppgifter. Intrycket från Lapplandsjägargruppen var gott. Jag kunde dock konstatera att deltagarantalet i vissa fall var lågt.

Rikshemvärnschefen gör upp till sex förämnade inspektioner. Det innebär att en utbildningsgrupp med hemvärnsenheter inspekteras vart tredje till femte år. En förämnad inspektion ger möjlighet till dialog om viktiga frågor och är ett tillfälle att visa upp sig när man är som bäst. Inspektionsteamet representerar en stor bredd av olika funktioner inom Försvarsmakten och frivilligorganisationerna. Inspektionen är således en stor möjlighet till marknadsföring. Utöver detta genomförs ett antal oanmälda inspektioner samt chefsbesök. Vid dessa tillfällen studerar jag eller HvSS den normala verksamheten vid utbildningsgrupper och hemvärnsförband. Jag kommer med viss sannolikhet att minska antalet anmälda inspektioner till förmån för oanmälda inspektioner.

Vid ett besök i Örnköldsvik såg jag till exempel en utmärkt genomförd övning av hemvärnets egna instruktörer i avlyst civil stridskjutningsterräng.

Under första kvartalet har det genomförts ett antal större övningar inom Försvarsmakten som Combined Challenge i Sverige och Cold Response i Norge. I Nato-övningen Cold Response deltog en hemvärnsinsatspluton med mycket gott resultat. Det är första gången som hemvärnsenheter deltar i en övning utomlands inom ramen för PSO (Peace Support Operations). Min ambition är att öka närvaron vid denna typ av övningar, som gör att hemvärnet syns.

Vi har också fått stor uppmärksamhet i samband med insatserna mot fågelinfluensa. Det visar att vi är efterfrågade för att vi har kunskap, utrustning, ledning, uthållighet och kan hante-

ra olika typer av problem inte minst mot bakgrund av hemvärnssoldaternas civila kunskaper.

På årets Cinderellakonferens för frivilligorganisationerna och andra intresserade berördes främst olika aspekter på krishantering. Min viktigaste reflektion är att statsmakterna just nu, och jag har sagt det förut, riskerar att gå över än efter vatten. Vi har i dag i de allra flesta kommuner en väl fungerande struktur för krishanteringsstöd i form av våra hemvärnsförband. Vi behöver inte bygga fler organisationer. Däremot behöver vi komplettera och samverka för att nå effekt. Jag kommer att titta närmare på våra beröringspunkter med konceptet Frivilliga resursgrupper (FRG) för att vi inom kort själva skall kunna hitta ett förhållningssätt.

Rikshemvärnsrådet har ystert kastat sig över uppgiften att på tingets uppdrag färdigställa vårt reformerade medinflytandesystem. Planen är att förändringarna skall kunna träda i kraft den 1 juli. Innan dess kommer remiss att genomföras men framförallt en diskussion att äga rum på 1:e vice ordförandekonferensen som sker den 19–20 maj.

Jag hör ibland att medinflytandesystemet inte alltid används på rätt sätt ute i förbanden. Min uppfattning är att vårt medinflytande skall vara aktivt vid till exempel omorganisation av förband, chefstillsättningar och alla andra frågor där det är bra att få ett vidgat beslutsunderlag. Saken är helt klar, chefen fattar alltid beslut men har också ansvaret för beslutet och därmed för att saken blivit rätt belyst ur alla tänkbara synvinklar. Mer bråttom är det inte i dag.

Personalförsörjning i allmänhet och rekrytering i synnerhet är en ödesfråga för hemvärnet. I takt med att allt färre unga gör värnplikt och då dessa är koncentrerade till de befolkningstäta delarna av landet kommer personalluppfyllnaden inom många hemvärnsförband att bli allt besvärligare. En av många möjliga vägar är direktutbildning (korttidsutbildning). Vi kommer att påbörja förnyade försök under hösten detta år på Gotland och i Dalarna. Syftet med dessa försök är att vinna erfarenheter kring dels en tremånaders värnpliktsutbildning och dels en direktutbildning liknande bevakningslotta-utbildningen. Meningen är att utbildningen skall ges av utbildningsgruppen med lokalt rekryterade soldater. Detta är en av de vägar som jag bedömer att vi måste gå när det gäller rekrytering.

ROLAND EKENBERG
Rikshemvärnschef

Billiga förslag för bättre balans

FN-sanktionerade militära operationer är nödvändiga av rent humanitära skäl och Sverige bör inte undandra sig sitt ansvar. Att vara med om att dämpa även avlägsna konflikter kan vara säkerhetspolitiskt riktigt även för Sverige som nation. Insatserna beslutas i demokratisk ordning av riksdagen. Miljardrullningen för att hålla svenska soldater i fjärran stridszoner sticker ändå hemvärns- och frivilligfolket i ögonen.

Varför? Jo, skulle man ta ut soldater i EU:s stridsgrupper i proportion till ländernas befolkning borde Sveriges bidrag bli 238 soldater istället för de 1100 som politikerna lovat Bryssel. Det betyder att Sverige med sina två procent av befolkningen i EU får stå för nio procent av EU-styrkan. Förhållandet påpekas av Svan-te Lejon i Gränsjägarbataljonen i Norrbotten i ett brev till redaktionen.

Inklusive styrkor i Bosnien, Kosovo, Afghanistan, Liberia och snart även Kongo kommer våra internationella förband från och med 2008 att kosta minst 2,5 miljarder per år att utbilda och ha i beredskap – momentant ända upp till åtta miljarder om nya transportflygplan ska köpas. Notan för eventuella insatser är då inte inräknad. Trots att det bara rör sig om ett par tusen soldater blir de minst fem gånger dyrare än hemvärnet, som står allt ensammare med sin uppgift på hemmaplan. Stridsgruppens soldater är natur-

ligtvis på en annan nivå, men samtidigt läggs allt större ansvar på hemvärnet som i dag utgör praktiskt taget hela Sveriges markterritoriella försvar.

Frustrationen över denna obalans märks mer och mer i leden. Därför överlämnar jag här några spontana förslag till högkvarteret som skulle göra att denna väpnade folkrörelse borde må lite bättre och troligen ge mångdubbelt tillbaka till sina uppdragsgivare:

- Slarva inte bort personal som för en tid sen när 250 000 värnpliktiga fick brev om att de var strukna ur rullorna utan att det följde med någon uppmaning att ansluta sig till hemvärnet.

- Lägg inte ned skjutfält som är strategiskt viktiga för hemvärnet, till exempel det i Falun. Folk tröttnar om de måste sitta flera extra timmar i bil för att öva strid.

- Sluta avfärda förespråkare för allmän värnplikt och folkförsvar som "invasionskramare". Ta en seriös debatt med bland andra Förbundet för Sveriges folkförsvar.

- Ge rikshemvärnsavdelningen den personalstyrka som behövs för att vårda det bästa av traditionerna och driva hemvärnet framåt. Där är två (2) officerare just nu avdelade för hemvärnets utveckling. Det säger sig självt att det inte räcker.

ULF IVARSSON
chefredaktör



FOTO: ANDERS KÄMPE



Väl skyddade på fågeljakt.

FOTO:
FÖRSVARSMAKTEN

4 Hemvärnsnytt

Ta och försvara Frihamnen. Nu ska utbildningen synas.

12 Skjutfälten utreds

Hemvärnets behov väger tungt när skjutfälten ses över.

18 Eskortutbildning

Tidningen var med när insatsbefälen i Kronoberg övades.

20 Bilden

22 Sju månader vinter

Inspektion av Lapplands-jägargruppen.

26 Londonbomber i Stockholm

Studier visar att försvaret inte kan göra så mycket – än.

28 Porträttet

Therese Åkerstedt, ställföreträdande gruppchef i Uppsala.

30 Museet blomstrar

Mera pengar och nya föremål.

32 Fia ger Borgsjö grönt

Sofia Götzes liv kretsar mycket kring hemvärn och judo.

33 Landet runt

36 Riksbilskärchefen lämnar

Anne-Marie Medin slutar som ordförande i Kvinnliga bilkåren efter tio år.

37 Debatt

40 Vikten av att öva skarpt

TIDSKRIFTEN HEMVÄRNET PÅ INTERNET: www.hemvarnet.mil.se/hemvarnet/

Hemvärnet

Nummer 2. April 2006. Årgång 66

Besöksadress

Lidingövägen 24
Stockholm

Postadress

Tidskriften Hemvärnet,
107 85 Stockholm
Tel: 08-788 75 00
Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson

Tel: 08-788 97 38. E-post: hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Redaktionsassistent: Pia-Lena Jansson

Tel: 08-788 97 15.

E-post: pia-lena.jansson@pub.mil.se

Grafisk form: Forsberg Grafisk form AB

Tel: 08-669 66 60. E-post: barbro.forsberg@bazaar.se

PRENUMERATION Helår/5 nr: 100:-

Postgiro: 456177-5. Bankgiro: 726-9764

ANNONSER

Bengtsson & Sundström Media

Tel: 08-10 39 20

Fax: 08-10 39 15

E-post: marcus.svinhufvud@bs-media.se

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manus- och annonsstopp	Utkommer
2-06	3 mars	21 april
3-06	28 april	22 juni

3-06 28 april

TS-kontrollerad upplaga 2005: 44 000 ex

Tryck: Color Print Sweden, 2006

För icke beställt material ansvaras inte. Författarna till insända artiklar förutsätts godkänna att texter och bilder läggs ut på tidningens hemsida.



Ta och försvara Frihamnen

Hemvärnet har erövrat ny mark och överträffade många förväntningar genom goda prestationer under arméns slutövning, rapporterar tidningens medarbetare Bo Eriksson.

● Övningsscenariot var en fredsstödjande operation, på temat Övning i dag – insats imorgon, Combined Challenge. Upplands- och Västmanlandsgruppen fick en omfattande uppgift att lösa genom ordern ta och försvara Stockholms Frihamn, Värthamnen samt del av Gärdet. Resurserna var tre plutoner till ett område om 2,5 kvadratkilometer med byggnader av alla de slag i hamnen och ett kuperat terrängområde norr om Kaknästornet. Vägar, broar samt byggda och naturliga avgränsningar med stora nivåskillnader gjorde området svårforcerat vilket är både en fördel och nackdel för de stridande. Striden är komplicerad och fysiskt krävande i den tredimensionella urba-

na miljön. Det är lätt att ta skydd och finna skyl i hamnen men samtidigt är riskerna att fastna i en återvändsgränd eller ha ryggen oskyddad stora. Det är inte särskilt inbjudande att som enda reträtt hoppa i hamnbassängen med sitt nollgradiga vatten.

Smakstart

Hundarna kom att spela en avgörande roll i inledningsskedet genom sina markeringar av spår och legor. Redan tidigt på fredagskvällen kom indikationer från hundarna att det fanns personer inom bevakningsområdet.

– Vi fick upp spår i hamnområdet, hittade legor efter en trolig o-plats och ertappade en spaningsgrupp i skogsterrängen som slokörade fick lämna områ-

det, berättar hundtjänstbefälet Adam Hovind.

Plutonen vid Gärdet fick en smakstart på lördagsmorgonen med att sätta fyra välplacerade pansarskott i baken på en stridsvagn 122 och orsaka stor skada materiellt och på personal men kanske mest mentalt på BFOR:s (se faktaruta) stridsledning. Utifrån sett blev BFOR försiktiga och framryckte lugnt efter incidenten. Den beska inledningen från sydplutonen och mittplutonens starka motstånd gjorde att forceringstakten inte blev mer än 100 meter per timme och då med resurser som stridsvagn 122 och CV 90 och vältränade soldater till fots. Ett bra betyg till soldaterna från Upplands- och Västmanlandsgruppen.

En stark vilja att ge allt samt ett visst övermod och övergång från försvar till anfall reducerade hemvärnets sydpluton till 16 man vilket gav cheferna en viktig läxa. Men de 16 soldaterna höll terrängen norr om Kaknästornet länge och raderade nästan ett helt skyttekompani från BFOR innan det blev blixtläs bakåt för de återstående åtta soldaterna.

Bra på grupps strid

– Jag är verkligen imponerad av deras prestation. Vi fick öva det vi ville öva. Vi är bra på strid i grupp och förflyttningar både i skog och i urban miljö då vi nyligen övat de momenten. Men vi behöver mer utbildning för enskild soldat, chefsträning samt



Det fridfulla strövområdet runt Kaknästornet fick en dramatisk inramning under arméns slutövning.

FOTO: FREDRIK JOHANSSON



Skön sång från kulsprutan bjöd denna soldat på. En sång som inte uppskattades av BFOR:s skyttekompani som fick den i ryggen.



Förflyttning med raska kliv trots att många timmar av övningen satt den fysiska prestationsförmågan på prov.



breddutbildning på pansarvapen. Vi kunde inte utnyttja alla tillfällen att bekämpa motståndaren på grund av kunskapsbrist, sa kapten John Zettergren, till vardags kompanichef för Västmanlands insatskompani, men i dag blågul.

Högst på kompanichefens önskelista står flera fordonsförares. I dag löses transportfrågan ofta med ett nödrop genom att chefer kör fordonen vilket försvårar ledningen av grupper och plutoner.

– Vi önskar oss även veckolånga övningar för att få hela förbandet att höja sig. Det finns knappast något förband som har så hög motivation som hemvärnets insatsförband. Men tiden är en bristvara när vi bara



P-skott klar för eldgivning från säkert skydd.

har helger och vardagskvällar att ta till säger John Zettergren.

Det är många som har ändrat sin uppfattning om hemvärdet när de sett insatskompanierna.

Momentövningsledaren i Frihamnen konstaterade vid utvärderingen att insatskompanierna är fullt jämförbara med GU-kompaniet. Det gäller både för-



Det livsviktiga sambandet fungerade bra under övningen för hemvärnsförbandet i hamnen.

måga, hur förbandet uppträder och utrustningsnivån.

Text & foto:
Bo Eriksson

● Arméförband och skolor från hela Sverige deltog och bildade BFOR, Bogaland Forces bestående av cirka 6 000 värnpliktiga, 1 500 officerare och civila.

Till övningen kom även 500 hemvärnssoldater från Mälardalen och Östergötland som visade upp hela hemvärdets bredd med stridande förband,

sjukvårdspersonal, piloter, vägvisare, figuranter samt hund- och fordonsförare. Även kungen och ÖB var på plats i Stockholm för att se den mekaniserade ba-

taljonen och hemvärdet drabba samman i Frihamnen och på Gärdet. Detta inför ett massivt mediauppbåd från television, radio och press.

Aggressiva förhandlingar i Stockholm

● Stockholms tre bataljoner Attundaland, Stockholm och Syd har aktivt medverkat till en bra övning i CC 06. Varje bataljon har verkat i eget område, bistått med stridande och störande figuranter, sjukvårdspersonal, trafikvakter samt bataljonsledning – totalt nästan 100 soldater.

Stockholm löste fyra huvuduppgifter under veckorna. En var att störa BFOR vid etablering av broar och checkpoints med

stridande figuranter med handeldvapen och pansarskott. En annan att agera mot BFOR:s bakre delar såsom lednings- och trossfunktioner vid Barkarby.

– Där har vi genomfört aggressiva förhandlingar, styrkedemonstrationer, provokationer och liknande aktiviteter. Riktiga "bad guys" berättar Sten Törnsten, chef för Attundalands hemvärnsbataljon.

En tredje uppgift var att agera

som positivt inställd milis genom att en ledningsomgång från bataljonsstaben samverkade med BFOR:s ledning.

Misstänkt milisflyg

– Hemvärdet gav även terränginformation och förmedlade inspel från övningsledningen. En mc-ordonnansgrupp hjälpte handgripligen till med trafikledning från Livgardet via Ståket fram till Barkarby flygfält. En

flyggrupp från Frivilliga flygkåren agerade misstänkt milisflyg mot Ståketområdet genom störande överflygningar.

– CC 06 har varit ett bra övningsstillfälle både på chefs- och soldatnivå. De utbildningsbehov vi sett är inom militär samverkan mellan hemvärnsbataljon och reguljära arméförband. Även mer utbildning och övningar med pansarvärnsvapen.

Bo Eriksson

Övningen helt rätt för östgötarna

● I Norrköping fokuserade Östergötlands hemvärn på att bevaka, försvara och skydda objekt i hamnen och industriområden. Från de fem insatsplutonerna rekryterades 120 soldater till övningen inklusive en trossropp med bilkarister och sjukvårdare. Plutoncheferna från insatsförbandet ledde verksamheten, fick ingångsvärden och omsatte dessa till stridsplaner. Planeringsti-

den var realistiskt lång vilket gav cheferna möjligheten att öva i en verklighetsnära situation.

Combined Challenge kom helt rätt för östgötarna, speciellt som soldaterna fick stora områden att lösa svåra uppgifter i. Det är en viss skillnad att komma från små strid i bebyggelseanläggningar till dessa jätteytor. Soldaterna har fått en bättre uppfattning om hur komplex den urba-

na stridsmiljön är genom CC 06.

– Jag tror att vi lyckats så bra därför att strid i bebyggelse varit en generell utbildningsuppgift för oss under året och vi har bedrivit flera bra övningar med instruktörer från markstridsskolan, säger kapten Lars-Åke Hagberg från Livgrenadjärgruppen.

– Många har en gammal bild av hemvärdet och känner inte till vår kapacitet av i dag. Vi har

kunniga soldater i en strukturerad organisation som fungerar. Det är precis som att öva med värnpliktiga, fast hemvärnssoldater är mer motiverade. Även de värnpliktiga har gett positiva omdömen och sagt att hemvärdet är ju häftigt! Vi har nog många blivande hemvärnssoldater bland de värnpliktiga vi övat mot säger Lars-Åke Hagberg.

Bo Eriksson



Väl skyddade på fågeljakt

I tät klädsel och med fem dagars medicinering löpte hemvärnssoldaterna i Oskarshamn inga risker.

● Personalen i Kalmar-Kronobergs insatskompani som hjälper jordbruksverket att samla in döda fåglar vid Oskarshamns kärnkraftverk kan känna sig helt lugna. De bär personlig utrustning som stänger ute smittämnen och får om de så vill en femdagars kur med medicin mot fågelinfluensaviruset.

– Min fru var lite orolig, men jag har lugnat henne. Det här är inte farligare än att gå över en isig parkeringsplats, säger Mikael Bagewitz från Nybro som drog på sig skyddsdräkten torsdagen den andra mars för att tillsammans med kamrater ur kompaniet söka längs stränderna intill kraftverket.

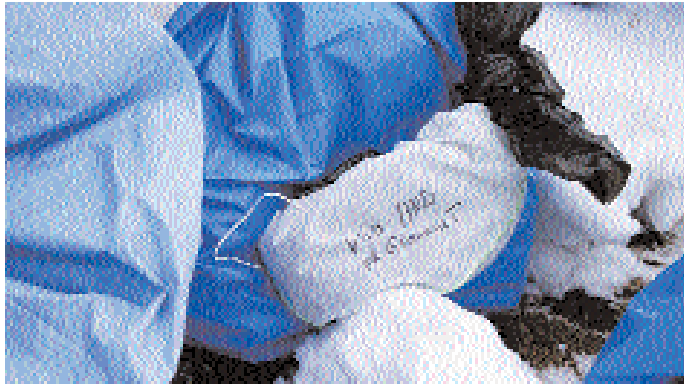
Mikael är hemma för vård av barn, så han fick ordna med barnvakt. Andra har tagit ledigt från jobbet för att hjälpa till och alla har lovats ersättning enligt deltidssbrandmannaavtalet.

Den medialt hårt uppbäckade insatsen är den första av detta slag som Mikael gör i hemvärnet. Annars är det ett ärrat insatskompani som ryckt in.

Stort medialt intresse

– Ja under 2005 blev det 20:e gången jag ledde hemvärnets stöd till samhället, berättar kompanichefen, kapten Hans Karlsson, som fungerar som militär insatschef för ett tiotal soldater ur hans eget insatskompani och Oskarshamns hvkompani.

Uppmärksamheten är verkligen mycket stor. Hans hade just



Säckar med sorterade kadaver klara för transport till Statens veterinärmedicinska anstalt för analys. Ett positivt svar kan ge mer jobb för hemvärnet.



Stefan Adolfsson lastar in dagens skörd av sjöfågel.



Kapten Hans Karlsson, militär insatschef.

gett intervjuer för flera norska tv-kanaler när Tidningen Hemvärnet får en pratstund på torsdagsaftermiddagen.

En radie av tre kilometer

– Uppgiften är att spåra upp och samla in döda sjöfåglar, lägga dem i olika säckar för olika arter och märka upp fyndplatsen. Vi

söker igenom strandlinjen inom en radie av tre kilometer från det första fyndet, berättar Hans Karlsson.

Mycket uthålliga

Fynden skickas för analys och skulle det visa sig att det är större mängder fågel som bär på viruset kan insatsen komma att utsträckas både i tiden och geografiskt.

– Vi jobbar inte på nätterna utan kan sova antingen här eller hemma, så i princip är vi hur uthålliga som helst, säger Hans Karlsson.

Till sin hjälp i ledningscentralen har Hans Karlsson fått stabsgruppchef Mats Gröhn och tross-troppchefen Kamilla Agborg.

– De vi jobbar med i ledningen här är mycket professionella, det är bara lite problem att vi talar olika språk civila och militärer emellan, säger Mats Gröhn.

Både han och Kamilla Agborg tycker att insatsen ger bra stabsträning.

– Men jag måste hem ikväll, annars tvingas de stänga den fritidsgård jag jobbar på, säger Mats Gröhn.

En av soldaterna är speciellt lämpad för den här uppgiften. Det är Erik Sundqvist, som arbetar som djursjukvårdare.

– För mig är detta extra intressant både med tanke på mitt yrke och att djur är min stora hobby.

**Text: Ulf Ivarsson
Foto: Försvarmakten**

Öppnar plånboken för krisstöd

● Förslagen i proposition Samverkan vid kris – för ett säkrare samhälle ökar betydelsen av de frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärnet. Här finns den särskilda kompetens och utrustning som efterfrågas för att förstärka kommuner och landsting vid stora kriser.

Propositionen konstaterar att

synen på Sveriges säkerhet gradvis förändrats. Hoten är mer komplexa och mångdimensionella samt att aktörerna vid en kris är starkt beroende av varandra och att det är viktigt med samordning. Berörda aktörer måste kunna hantera händelser som präglas av stor osäkerhet.

Propositionen säger vidare att

frivilliga har stor betydelse vid kriser för att komplettera och förstärka yrkesverksam personal i kommuner och landsting. Många människor kan behöva utföra omfattande praktiska insatser under en längre tid.

Regeringen vill även pröva att ge statligt stöd till andra ideella och demokratiska organisatio-

ner än de frivilliga försvarsorganisationerna, som kan bidra till samhällets krisberedskap. Följden blir att fler aktörer än hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna kommer att stå på kö för att stoppa fingrarna i statens plånbok för krisberedskap och krishantering.

Bo Eriksson



Inga problem få frivilliga



Trygga hemvärdet dämpade hysterin kring fågelinfluensan.

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

● Även i Blekinge, på Gotland, i Oxelösund och Stockholm letar hemvärdet sjuka och döda fåglar. I Stockholm hjälper Södra Roslags hvkompani till.

Insatsen i Blekinge gäller Listerlandet och pågick fortfarande när detta skrivs (29 mars). Ett tiotal hemvärnssoldater deltar där, sedan man konstaterat viruset hos en död mink. Brandmannasättning gäller. Det var inga problem att kalla in folk.

– Jag har fått tacka nej till frivilliga, säger bataljonschef Roland Svensson. Hans personal kan om så krävs spana från 200-båt. Insatsen ska pågå till i första hand 21 april.

Bataljonen i Nyköping tar hand om döda fåglar i trakterna av Oxelösund. Omkring tio soldater är igång varje måndag. Det

har de varit sedan i början på mars och de ska hålla på till 21 april. De söker av rutor i området och samlar ihop fåglar där. Sedan upprepas detta med jämna mellanrum i de olika rutorna.

Mellanhand

– Man kan säga att vi är en slags mellanhand i det här arbetet. Det är S1 som betalar oss. Vem som i slutändan betalar S1 vet jag faktiskt inte, säger major Jan Sjöblom som är ställföreträdande chef för Södermanlandsgruppen.

– Vi är igång för tredje veckan säger chefen för Gotlandsgruppen överstelöjtnant Rutger Bandholz, en av de sista dagarna i mars.

– Vi har haft delar av fyra kompanier insatta med cirka tio sol-

dater varje gång. Ibland har de märkt ut områden där de har hittat döda fåglar och ibland har de tagit hand om döda fåglar. Det har varit genomsök på fyra olika områden och i två av dessa har det hittats döda fåglar.

Det har inte varit några som helst problem med att få folk att ställa upp även om det varit en ovanlig uppgift för oss.

Ingen kommentar

– Vi fortsätter såhär nu till 21 april och det är Jordbruksverket som egentligen leder arbetet och också betalar för det.

Tidskriften Hemvärdet sökte utan resultat ansvariga på Livgardesgruppen för en kommentar angående den senaste tidens insatser i Stockholm.

Bengt Plomgren

Bössor behövs inte i Kungsbacka

● Kungsbacka kommuns säkerhetsansvarige Lars Berggren anser att hemvärdet har spelat ut sin roll och kommunen drar därför in bidraget till hemvärnsföreningen. Pengarna har använts till hemvärdsgården på Särö. Berggren tycker enligt Göteborgs-Posten att kommunen inte behöver hemvärnsmän med bössan i hand utan istället frivilliga resursgrupper.

Medinflytandet omgestaltas

● En arbetsgrupp för medinflytandet som tillsatts av rikshemvärnsrådet har haft ett par möten och ska slutredovisa i juni. Uppdraget från rikshemvärnsstyrelsen är att förenkla medinflytandet genom att ta bort de regionala tingen och låta bataljonerna direktvälja ombud till rikshemvärnsstyrelsen. I tillägg ska också plutonens roll i medinflytandet utredas. Arbetsgruppen ska också fundera på vem som ska sitta ordförande i utbildningsgrupprådet, garnisonschefen eller utbildningsgruppchefen. En detalj är vidare vem som beviljar ansvarsfrihet för utbildningsgrupprådet.

Flygarna blir uoffar

● Äntligen befordras cheferna för hemvärnsflygggrupperna. De är nu sergenter istället för furirer. Med tanke på deras långa utbildning är graden knappast för hög.

Hvmilitärpolispluton utreds

● Efter försöken med hvunder-rättelsekompanier är hvtrafikpluton och hvmilitärpolispluton aktuella att utredas.

Bättre betalt för rådsarbete

● Ett förslag till högre arvoden för att delta i rikshemvärnsrådets möten ska behandlas på ett möte i början av april. Drygt 1000 kronor per dag ska utgå från rådet och därtill 450 kronor som betalas av Försvarsmakten. När ledamöterna sitter i arbetsgrupper kan de kvittera ut 130 kronor per timme.

Musikstandarnytt i webbshopen

● I hemvärdets webbshop, www.hemvarnet.mil.se, finns numera även ett musikstandar. Pris: 198 kronor plus moms. För att den innersta dörren till butiken ska öppnas anger du användarnamn: hemvärdet och lösenord: hemvärdet.

Sporrong AB annonserar i nästa nummer av tidningen Hemvärdet. En del artiklar kommer då att reas ut. Så småningom kommer ett antal nya presentartiklar att lanseras.



Nu ska utbildningen synas

Skyddsvakts- och introutbildningen ser fortfarande ut på olika sätt i landet. Men det håller HvSS nya samordningsavdelning på att rätta till.

● I dag förekommer allt från åtta till 40 timmars skyddsvaktutbildning och det säger sig självt att kvaliteten inte kan bli lika hög.

En arbetsgrupp under major Tommy Lacandler förbereder därför riktlinjer i den målkatalog, som ska styra utbildningen i hela Sverige.

Kraven på hemvärnets egna instruktörer ska också in i målkatalogen. Skjutledarna ska ha rätt utbildning. Samhället ska kunna lita på att hemvärdet behärskar sina vapen.

Stödmått

Nytt är vidare att alla så kallade stödmått ska redovisas på samma sätt. Ett stödmått kan vara hur många som är godkända i skyddsvaktsutbildning. När målkatalogen tillämpas överallt ska en person som skyddsvaktutbildats i Umeå direkt kunna platsa i en pluton i Skåne.

– Det här behövs också för att veta vad vi pratar om när vi rapporterar uppåt om hemvärnets förmågor. Det är ett krav som regeringen ställer på oss, säger Tommy Lacandler.

Utbildningsgrupperna kommer att få regelbundna besök av en kontrollgrupp som ser till att katalogen efterlevs.

– Det är ingen inspektion. Vi är ute efter att skapa en minsta gemensamma nämnare, säger Tommy Lacandler.

Uppdaterad version

Katalogen är ett hjälpmedel för planering, budgetering, genomförande och återrapportering. Därför tar arbetet med målkatalogen egentligen aldrig slut. Varje år i november ska en uppdaterad version överlämnas till grupperna på en stor utbild-

ningskonferens vid HvSS.

Samordningsavdelningen tar över en del av de uppgifter som MD-staberna löste tidigare. Avdelningen ska ha tre officerare och en civil handläggare och sitter i Trädgårdsmästarvillan på Vällinge. På MD-staberna sysslade ett tiotal officerare med hemvärnsutbildningen..

– Vi kan inte göra alls lika mycket och startar därför med skyddsvaktutbildningen, som blir allt viktigare för hemvärdet. Politikerna efterfrågar skyddsvakter och då måste vi kunna leverera kompetent personal. Det är en trovärdighetsfråga, säger

chefen Peter Johansson.

En differentierad skyddsvaktutbildning ska tas fram. De som muckade för högst två år sedan behöver förmodligen bara en repetition på kanske åtta timmar, medan en fullständig utbildning måste bli betydligt längre.

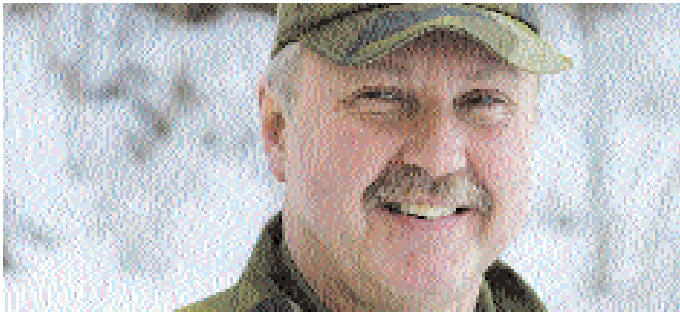
Professionella upplägg

– Eventuellt kan vi tänka oss någon form av repetition även mellan omförordnandena. Det får vi se i utbildningskontrollerna. Uppläggen brukar vara professionella, frågan är om soldaterna kan omsätta sina kunskaper vid skyddsobjektet, säger Peter Johansson.

För de som är rädda för ständiga förändringar kan det kännas bra att veta att hemvärnsombudsmannen Mats Jonsson är med för att bevaka rörelsens intressen och att nyheter i målkatalogen införs i god tid.

– I hemvärdet måste saker och ting mogna. Därför kan det vi diskuterar i år verka fullt ut först 2008, säger Peter Johansson.

Ulf Ivarsson



De 22 utbildningsgrupperna ser världen på olika sätt. Vår roll är att ensa utbildningen, säger Peter Johansson, chef för samordningsavdelningen på HvSS.

FOTO: ULF IVARSSON

Undkompanierna blir nationell resurs

Tre försök ska göras med huvundkompanierna i höst och om allt går bra sätter hemvärdet upp åtta kompanier spridda över hela Sverige.

● Kompaniernas förmåga testas i städer, i marin miljö och i arktisk kyla. I slutet av september körs parallella övningar i Uppsala och Göteborg. Det tredje försöket äger rum i Norrbotten i oktober.

Sedan etableras kompanier i Skånska gruppen, Gotlandsgruppen, Elfsborgsgruppen, Livgrenadjärgruppen (Östergötland), Livgardesgruppen (Stockholm), Norrbottensgruppen, Upplands- och Västmanlandsgruppen samt Fältjägargruppen (Jämtland).

Ett kompani består av 2–4 plutoner och kan upprätta flera ob-

servationsplatser. Tre av kompanierna knyts dessutom till observationscentraler där rapporterna samlas in och bearbetas.

Samma information

Kompanierna betraktas som en nationell resurs. I utgångsläget hängs de upp på hvbataljoner men det är chefen för operativa enheten som är den primära mottagaren.

– Så länge kompaniet är kvar inom bataljonens område får även hemvärdet samma information och avlastas därför en del av ytövervakningen, säger

major Mats Stedt, rikshemvärnsavdelningen.

– En spännande uppgift för oss att få bedriva försök med en ny förbandstyp, dessutom med erfarenheter från Flygvapnet. Ex-

tra kul är det också att hemvärdet på det här sättet växer och utvecklas, säger major Magnus Norhult vid HvSS som är utsedd att leda försöken under 2006.

Ulf Ivarsson

FM gillar tydligt regelverk

● Lagen om försvarets stöd till polisen när den avvärjer terrorrattacker ska träda i kraft den 1 juli i år. Regeringens förslag skiljer sig på två punkter från utredningens. Det ena är att "annan allvarlig brottslighet" inte räknas in, det andra att det blir re-

geringen som tar beslutet att begära stöd. Chefsjurist Stefan Ryding-Berg i Försvarmakten är nöjd med skrivningen.

– Det är detta vi vill ha, en klar reglering. Går propositionen igenom får vi ett tydligt regelverk.



Rimligt att vi utbildar för sjukvårdsinsatser

Röda korsets ordförande Bengt Westerberg ger snabbt svar på första frågan. Nej jag var faktiskt inte medlem när jag blev tillfrågad om att bli ordförande.

● På nästa fråga vill han både fundera och kanske återkomma med fylligare svar.

– Rollen inom hemvärnet är nog inte självklar, men det är rimligt att vi utbildar för sjukvårdsinsatser.

Röda korset skiljer sig på flera sätt från de andra avtalsorganisationerna inom hemvärnet. Man är världens äldsta och största humanitära organisation med representation i 181 länder.

Svenska Röda korset har drygt 280 000 medlemmar. Av dessa är omkring 41 000 aktiva frivilligbetare som ägnar en stor del av sin tid och sitt engagemang till Röda korset.

Röda korsets ansvar för sjukvårdspersonalen i hemvärnet är lika gammalt som hemvärnet självt. Samarbetet har alltid varit bra, men inte helt friktionsfritt. Röda korsets ungdomsförbund krävde i mitten på 90-talet att Röda korset skulle dra sig ur hemvärnet.

Väcker starka känslor
Men riksstämman slog fast att åtagandet mot totalförsvaret låg inom grundprinciperna.

Vapen eller inte vapen har också varit en fråga med starka känslor.

Men våren 2000 beslöt Röda korset och FM att stå fast vid ett avtal från 1946 om att man avstår att beväpna hemvärns-sjukvårdarna.

Med bland annat detta i bak-huvudet besökte vi Röda korsets ordförande Bengt Westerberg för en intervju.

I valet av ordförande skiljer sig också Röda korset från de övriga avtalsorganisationerna inom hemvärnet. Där är det ju vanligt

med ett mångårigt medlemskap och tidigare styrelsearbete inom organisationen innan man blir ordförande.

Känner mig hemma
Bengt Westerberg hade naturligtvis gott om meriter som främst ordförande i Folkpartiet i 1983–95 och ordförande i Svenska Friidrottsförbundet 1995–2004. Men han hade ingen bakgrund inom Röda korset.

– Det kan jag faktiskt ångra i dag, säger han när vi träffas på hans tjänsterum på Röda korsets huvudkontor på Hornsgatan i Stockholm.

Han skiner upp och tillägger engagerat:

– För jag känner mig verkligen hemma här inom Röda korset med verksamheten och min roll där.

Men samtidigt menar han att han har arbetat mycket inom liknande områden tidigare.

– Jag har ju tidigare varit verksam med äldre-, flyktning- och biståndsfrågor, alltså områden som Röda korset är engagerat i och som bara blir viktigare.

Han berättar också att hans mamma var rödakorsvärdinna på Södertälje lasarett på 60-talet och att han är nära vän och gammal medarbetare till Röda korsets före generalsekreterare Peter Örn.

Han har också suttit i en jury som utsett bästa årsredovisning inom den ideella sektorn. Där har Röda korset varit i final varje gång, så han har fått god inblick i organisationens arbete och ekonomi.

När det gäller Svenska Röda korsets framtida inriktning har han klara visioner.



Bengt Westerberg menar att Svenska Röda korsets roll inom hemvärnet inte är självklar.

– Men det är självklart att vi ska uppträda utan vapen. Det ligger i rollen eftersom vi aldrig ska vara eller uppfattas som en stridande part.

– Våra insatser vid katastrofer och nöd ute i världen är välkända och ska naturligtvis fortsätta i samma omfattning till exempel i Afrika. Sedan tycker jag att det finns mycket mer att göra för oss nationellt. Vi borde satsa på integrationsfrågor där politiker-na nu famlar och inte tar verkliga tag. Det ska vara möjligt för oss att hjälpa till att lösa sociala problem utan att väcka politiskt motstånd.

Brett kontaktnät

Bengt Westerbergs engagemang i den tunga rollen som ordförande för svenska Röda korset går inte att ta miste på. Som gammal politiker har han ett brett kontaktnät inom flera viktiga områden. Men något överraskande säger han i Röda korsets tidning: Vi har nog inte så mycket att lära av politiken. Däremot är det viktigt att vi vet hur den fungerar. Politiker måste ju våga alla möjliga intressen mot varandra. Det behöver inte vi göra på samma sätt. Vi ska stå upp

för dem som befinner sig i utsatta situationer.

Som närmast jämnåriga kommer vi in på gemensamma intresset friidrott. Då blir vi "tonårsskillar" för en liten stund och han ställer kuggfråga om vem som vann 1500 meter i Melbourne 1956!

Samarbetar ibland

Lite politiskt diplomatisk blir han ändå när han ombeds ge sin syn på Röda korsets koppling till Försvarsmakten.

– Vi ska inte ha någon annan än den vi har i dag med utbildning av hemvärnets sjukvårdare. Det är möjligt att Svenska Röda korset via hemvärnet har en ovanlig koppling till den svenska Försvarsmakten. Men ibland måste vi samarbeta med försvarsmakter ute i världen som vid den stora jordbävningen i Pakistan. Men det är hela tiden en balansgång eftersom vi ska vara neutrala.

**Text och foto:
Bengt Plomgren**

Kraftsamla till hemvärnet

● Vissa frivilligorganisationer behövs inte längre utan ska bort till förmån för en kraftsamling till hemvärnet. Det sa riksdagsman Håkan Juholt (s) vid ett föredrag i Helsingborg för hemvärnsbataljonen där den 1 mars, rapporterar Skånska gruppen.

Ny text i förordningen

● Hemvärnets uppgift är att skydda skyddsobjekt och skyddsområden.

Hemvärnet ska i övrigt kunna stödja de operativa insatsförbanden samt delta i annan verksamhet där Försvarsmakten medverkar, står det numera i hemvärnsförordningen.



Studs och puts på nätet

Om bilden inte blir bra, är fotografen inte tillräckligt nära. Det var en av de saker som 16 deltagare på hemvärnets interninformationskurs fick lära sig.

● För tredje gången genomfördes en kurs i interninformation för dem som svarar för förbandens webbplatser på **hemvarnet.se**. Kursen, som genomfördes vid Hemvärnets stridsskola, omfattar bland annat lagar och regler för publicering på internet, fototeknik, skrivregler och en genomgång av webbportalen hemvarnet.se.

– En viktig del av utbildningen är att höja säkerhetsmedvetandet hos dem som arbetar med att lägga ut information på förbandens webbplatser, säger Per Ola Olsson som ansvarar för portalen och är en av lärarna på kursen.

Många förband med egna webbplatser lägger ut information som är direkt olämplig. Det kan röra sig om adresslistor eller bild och namn på hemvärnssoldater som förvarar vapen i hemmet. Dessutom använder en del förband med privata webbplatser sidor som skyddas av lösenord, något som Forsvarsmakten inte tillåter.

– Uppgifter med tider och platser för övning med vapen är



Nybakade webbredaktörer som ska höja kvaliteten på hemvärnets information. Fr v Tommy Hamberg, Peter Andersson, Lisa Sjödelius, Mats Olofsson.

FOTO: ANDERS KÄMPE

direkt olämpliga, säger Per Ola Olsson. Vi är väldigt noga med att det som publiceras inte utgör någon säkerhetsrisk och att det även har ett läsvärde för allmänheten, tillägger han.

Och det är den övriga kursledningen, rikshemvärnsavdelningens informationschef Sune Ullestad och denna tidnings chefredaktör Ulf Ivarsson, med på.

Kursen i interninformation vänder sig till dem som är

webbredaktörer eller informatörer inom de olika förbanden och musikkårerna och som har en egen webbplats på Hemvärnets webbportal hemvarnet.se. Längden är tre dagar och ger en inblick i grunderna i informationsteknik samt hur man kan arbeta med sin egen webbplats och vilka finesser som finns inom portalen.

– Vi behöver skaffa personal som kan svara för informationen inom en hemvärnsbataljon, säger Sune Ullestad. Det är mycket påtagligt eftersom webbplatserna är användbara för information både till den egna personalen och till allmänheten, fortsätter han.

Svårt skriva reportage

En av övningsuppgifterna var att skriva ett kort reportage om hemvärnets museum som ligger inom stridsskolans område. Att samtidigt lyssna på intendenten, ta bilder till reportaget och föra anteckningar, var inget lätt uppdrag konstaterar kursdeltagarna.

En något enklare uppgift var

att ta ett porträtt av någon person på skolan. Fotograf Anders Kämpe visade hur man med små medel kan förbättra en bild. Med hjälp av reflexskärmar och olika kameravinklar går det att nå bra resultat, även utan en kvalificerad systemkamera.

Kursdeltagarna är nöjda med utbildningen. Utvärderingen gav betyget åtta på en tiogradig skala. Vissa av eleverna efterlyser en vidareutbildning i vissa delar, till exempel foto- och skrivteknik.

Utbildningen ger grundläggande kunskaper i behandling av bild och språk samt arbetet med de egna webbplatserna, även om den bara omfattar tre dagar. Den skapar förutsättningar för en ökad kvalitet i det publicerade materialet och därmed också läsvärdheten för allmänheten.

– Duktiga medarbetare i detta avseende är precis som att gå högvakt. Vi visar upp ett högkvalitativt hemvärn för omvärlden genom studs och puts även på internet, säger Sune Ullestad.

Mikael Prenler

Dörren stängs för 200-förarna

Det blir ingen omskolning av 200-båtsförare till stridsbåt. Endast personal som utbildats i amfibiesystemet på 90 H får köra.

● Dörren är definitivt stängd för alla utom de som har grundutbildning som navigatör på stridsbåt. Någon omskolning som rikshemvärnsavdelningen var inne på tidigare blir det inte. Däremot kan en maskinist på 200-båt konverteras på en vecka.

Rikshemvärnsavdelningen kommer att påtala behovet av en jämnare uttagning av stridsbåtsbesättningar över landet. Hittills har Pliktverket mönstrat förare enbart från storstadsområdena.

Fördelningen av båtar är klar. Av de 17 stridsbåt 90 H som hemvärnet ska disponera får

Norrlandskusten fyra, Södertörnsgruppen sju, Blekinge två, Elfsborgsgruppen fyra och Bohusdal en. Planen kan revideras om behov uppstår.

Ny analys

Gotlandsgruppen tillåts köra sin 200-båt för transporter till Gotska Sandön till våren 2007, då avtalet med länsstyrelsen löper ut.

Fördelningen stämmer ganska väl med efterfrågan. Men en ny analys av behovet av båtar, både för militära och civila uppgifter ska göras.

Uppgiften för Sjövärnskåren kvarstår. De ska rekrytera och

repetitionsutbilda båtförare och navigatörer samt maskinister och transportbefäl i bataljonsstaber med marina uppgifter. Dessutom tar Sjövärnskåren hand om inskolningen på stridsbåtarnas nya radiosystem.

Det blir en koncentration av underhållet på båtarna vid Muskö, där de flesta finns. Huvudansvarig för hemvärnets stridbåtar blir Södertörnsgruppen.

Minst 30 timmar

För att få behålla sin behörighet måste man köra stridsbåten i minst 20 timmar under en två-

årsperiod. En läkarundersökning krävs också.

Blekinge anser att deras sjötransportplutoner bör bemannas med personal som förbinder sig att göra minst 30 timmar per år. Frågan avgörs i den nya taktiska och organisatoriska målsättningen för hemvärnet som tas fram i år.

Formellt avdelas, "behovsätts" tre besättningar per båt och två kompletta besättningar är ett anständighetskrav för att hålla båtarna i drift, säger major Mats Stedt på rikshemvärnsavdelningen.

Ulf Ivarsson



Kontakt med ombudsmannen



Mats Jonsson har telefon 08-788 85 49. Mobil 070-677 52 95. E-post: mats.g.jonsson@mil.se

Hemvärns-handboken försenad

● Kapitlet om förmåner i nya hemvärnshandboiken är klart och nästa kapitel på tur är det om musik. Utgivningen av HvH har försenats. Omarbetningen skulle egentligen genomföras mellan tingen 2003 och 2005 enligt en målsättning som fastlades av verkställande utskottet i januari 2004. Men under tiden har det blivit så stora förändringar i Försvarsmakten och omvärlden att det varit omöjligt att avsluta arbetet enligt planen.

Rättelse

● Uppgiften i förra numret om att Frivilliga motorcykelkåren bara skulle ha 35 procent av befattningarna som mc-ordonnanser i Jämtland tillsatta är fel. I själva verket överträffas just i Jämtland behovet mer än dubbelt upp. Siffran ska vara 235 procent, meddelar FMCK:s generalsekreterare Anders Berndtsson. FMCK är jämte Frivilliga flygkåren, hemvärnsflyget, den avtalsorganisation som i särklass kan skryta med bästa uppfyllnaden.

Brukshundklubben på grön kvist

Svenska Brukshundklubbens tjänstehundskonferens vittnade om stort förtroende från Försvarsmakten.

● Generalmajor Jan Salestrand kommenterade i sitt anförande att SBK sitter på grön kvist till skillnad mot andra frivilligorganisationer. Han berömde även SBK för uppvisad vilja och attityd till att lösa problem.

– I anvisningarna för 2006 skulle vi räkna på neddragningar med minus 20, 30 samt 40 procent och det var oroande signaler för vår verksamhet berättar Centrala Tjänstehundssektorns ordförande Sven-Börje Persson. Men vi fick en ökning med nästan två miljoner till drygt 14 miljoner. Det är något som SBK är ensamma om då alla andra frivilligorganisationer fått minskade anslag för 2006.

Många representanter
Hur minus blev till plus förklarar chefen för högkvarterets frivilligavdelning Ingela Holmberg med att SBK är en organisation som har anpassat och utvecklat sina förmågor till vad förbanden efterfrågar.

Konferensen gästades av många representanter från Försvarsmaktens högkvarter, förband och skolor med hundtjänst i sin verksamhet samt många av hemvärnets utbildningsgrupper. Sven-Börje Pers-

son sa att antingen är man en del av lösningen eller en del av problemet.

– Vi sitter långt fram i försvarsmaktståget vilket visas av ytterligare uppdrag och ökade medel.

Gummisnoddseffekt

SBK har gjort ett bra år och levererat tillräckligt antal hundekipage till hemvärdet. Men det ser ut att bli en gummisnoddseffekt, då många kurser är i gång och många ekipage även nära certprov.

– Det gör att vi ska kunna leverera vad Försvarsmakten beställt för 2006 sa Sven-Börje Persson.

Dock är SBK:s hundförare i hemvärdet inte några förebilder vad det gäller att uppfylla sina avtal.

– Sätt fart på dem som inte gör sin tid, besätt vakanser och fortsätt gör det ni är satta att göra sa major Mats Stedt från rikshemvärnsavdelningen.

Pengar tillbaka

På frågor från publiken om outnyttjade medel för 2004 och 2005 svarade Sven-Börje Persson att vi ska genomföra uppdragen så bra och billigt som möjligt och inte skapa aktivite-

ter för att göra av med pengar. Detta uttalande kommenterade både Ingela Holmberg och Jan Salestrand, som gav sektorsledningen ett starkt erkännande för att medel som inte använts under året återlämnats.

– Det visar att ni kan göra saker billigare, bättre eller snabbare än budgeterat vilket ger er ökat förtroende och nya uppdrag sa generalen.

Nya kunskaper behövs
SBK ska leverera fodervårdskonsulenter till Försvarsmaktens hundtjänstenhet och avelstationen för att ge stöd till fodervårdarna runt om i landet. SBK ska även fortbilda värnpliktiga hundförare, en uppgift som Flygvapenfrivilligas riksförbund haft tidigare. Det gäller hundförare som gjort värnplikten på säkerhetsförband som flygbas, stridsledning eller militärpolis. Nytt är även den blivande kompletteringsutbildningen sök mot och i byggnad samt urban miljö.

– Hemvärdet kommer in från skogarna till tätorten och då behöver instruktörer och hundförare nya kunskaper för att fungera i den nya miljön förklarade Mats Stedt.

Bo Eriksson

Ny medalj för meniga

● En ny medalj som lika gärna kan delas ut till hemvärnssoldater, inte som nu mest till befäl, kan snart bli verklighet. Kraven för att få en dylik medalj utreds av hemvärnsombudsmannen och rikshemvärnsavdelningen.

Flyttad

● Årets vice ordförandekonferens, som brukar äga rum i januari går istället 19–20 maj på HvSS.

Beredskapstropp på Lv6

● Hemvärnssoldater i Halland tjänstgör som beredskapstropp på Lv6 i sommar. Den som vill vara med ska kunna ställa upp

inom sex timmar och få lämna sitt arbete.

Beredskapen betalas med 200 kronor per dygn.

Anmäl till ungdomstävlingen senast 2 juni

● Rikstävlingen för ungdomar i hemvärdet, FBU och frivilligorganisationerna går av stapeln på Hemvärnets stridsskola 25–27 augusti. Utbildningsgrupperna skickar tre lag och Norge, Fin-

land, Estland Lettland och Litauen inbjuds med ett lag vardera. Senast den 2 juni ska anmälan vara inne. Lagen tävlar i tio grenar, varav ett överraskningsmoment.

Roligare skytte på smartare banor

Smartare och effektivare militära skjutbanor blir följden av förbandsnedläggningarna. Antalet civila banor för hemvärnet fortsätter att minska.



Kosta har alla faciliteter som hemvärnet någonsin kan begära. FOTO: ANDERS KÄMPE

Efter försvarsbeslutet 2000 rapporterade militärdistrikten att hemvärnet behövde utnyttja 170 civila skjutbanor. Nu är antalet nere i 100 och det kommer att bli ännu färre.

I dag används 155 militära och ett drygt 100-tal civila banor. Alla moderniseras nu med miljökulång och ett 20-tal militära banor får också akustisk markering. Efter den siste december 2007 får försvaret inte skjuta med blyad ammunition i sandfång.

Bättre för hemvärnet

En hemvärnssoldat har inte lust att sitta timmar i bil för att skjuta vaktprovet eller baskraven och det har Försvarsmakten insett. Å andra sidan gör den akustiska markeringen att den enskilde får skjuta mycket mer vid samma tillfälle. Utbildningen upplevs som effektivare och roligare, vilket möjligen väger upp den längre transporten.

– Samtidigt kan vi inte fortsätta att använda åtskilliga civila skjutbanor av bulterskäl. Bebyggelsen kryper närmare och

friluftslivet kräver sitt. Vapenutvecklingen, risken för stölder och högre säkerhetskrav gör också att militära banor på skjutfälten är bättre för hemvärnet på sikt, säger kapten Tommy Nygren, som är sammanhållande för skjutbanefrågorna på högkvarteret.

Från Gotland till Kiruna

Han samordnar just nu en gigantisk omflyttning av utrustning från nedlagda garnisoner till de förband som ska byggas ut. Det har visat sig vara mycket billigare att ta tillvara vad som finns än att köpa nytt, till och med sidskärmar av betong återanvänds. Transporter går kors och tvärs – från Gotland till Kiruna och från Stockholm till Karlskrona, för att ta ett par exempel.

Upprustningen av de militära skjutbanorna görs enligt konceptet "Basic skjutbaneområde". Det innehåller tre banor, en med 100, 200 och eventuellt 300-metersvallar, en 100-meters rörlig Pek-bana och en 30-metersbana för vaktprov, kullsskytte, inskjutning och duellmål.

På 30-metersbanan kan man också skjuta pistol. Banan slits visserligen hårt, men är billig att renovera. Några Basic-områden är redan klara och fler anläggs.

– På flera banor monterar vi även akustik (se fotnot), säger Tommy Nygren.

Framtiden är här

Framtidens skjutbana är snart här. I det så kallade målsystem 2010 ingår en ny slags smartare fallmål, målbogserspel, rälsmålbanda och akustisk markering. Åtminstone fallmålen kommer en del hemvärnssoldater att stifta bekantskap med redan i år.

Saab-målen är från 1960-talet och det finns inte reservdelar till dem längre och därför fasas de ut successivt.

– Tanken är att vi bara ska ha ny materiel på banorna, som spar både kostnader och arbete.

Även anläggningar för strid i bebyggelse ska få nytt målsystem. Figurerna som rör sig på räls kan programmeras att dyka upp på ett sätt som passar just det övande förbandet. Även utvärderingar är möjliga. En enda figur kostar 30 000 kronor och 3 000 figurer har köpts in. På markstridsskolan i Kvarn pågår utprovning av detta krigsdataspel i full skala.

HvSS bana byggs om under 2007 med rörliga mål och kortbana.

– Det är särskilt viktigt för skolan att kunna visa upp den senaste tekniken för skjututbildning. Hit kommer ju befäl från hela landet. Hemvärnet ska också vara med om denna utveckling. Ni är viktiga som PR för försvaret., säger Tommy Nygren, som själv arbetat med hemvärnsutbildning på nedlagda Älvsborgsgruppen i Borås.

ULF IVARSSON

FOTNOT: Akustiska banor är självmarkering. Skytten får se var skottet träffade direkt i en monitor vid skjutplatsen. Skjutplatsen och tavlan är sammankopplade och mikrofoner tar upp ljuden från avfyringen och tavelträffen.

Grupp	Antal bat/sold	Antal skjutb 2006	Antal skjutb 2000	Anl för strid i bebyggelse	Avstånd till SIB	Övn.fält	Restid till övn.fält	Am.-kostnad
Livgardesgruppen	3/2 200	5	11-12	Kungsängen	25 min -1,5 tim	1	25 min -1,5 tim	För hög
Dalregementsgruppen	3/1800	8	12	Fagersta	10 mil	2	1 tim	Tidigare gratis
Gävleborgsgruppen	3/1400	8	15	Kungsängen	17-40 mil	1	15 min -3 tim	Gratis hittills
Västernorrlandsgruppen	3/1100	7	7	Kungsängen	50 mil	2	Max 2 tim	Ökad kostnad
Fältjägargruppen	3/2000	9	30	Östersund	10 min -3 tim	1	10 min -3 tim	Ok
Västerbottensgruppen	3/2000	12	23	Kungsängen	70 mil	2	Som längst 40 mil	Ok
Norrbottnensgruppen	3/1350	8 civ 11 mil	14 civ	Projekteras	Max 1 tim	4	Max 1 tim	Ok
Lapplands-jägargruppen	2/1600	13	Uppgift saknas	Boden	10-35 mil	2	1,5-20 mil	Ibland gratis
Örebro- och Värmlandsgruppen	5/3400	11	27+2	Kvarn, Kungsängen	20 resp 8 mil	2	1,5 resp 3 tim	Ok men saknar lös 7,62
Skaraborgsgruppen	2/1700	12	12	P4	10 min	3	15-45 min	Ok
Bohus Dalgruppen	2/1000	10	10	Uddevalla	Max 1 tim	2	Max 1 tim	Från 0-5 kr
Skånska gruppen	7/4500	20	50	Revingehed	Max 1,5 tim	3	< 1 tim	Ok
Hallandsgruppen	2/900	8	13-14	Mästocka	Max 15 mil	3	Max 11 -15 mil	Förut gratis
Norra Smålandsgruppen	3/1000	8	25	Kvarn	12 mil	2	30 min	Ok, men ständig osäkerhet
Södermanlandsgruppen	3/1052	11	-	Kungsängen	8 mil	1	30 min -1,5 tim	Ok
Upplands- och Västmanlandsgruppen	3/1800	6	18	Kungsängen	5 mil	1	30-120 min	För hög
Södertörnsgruppen	3/1500 (2 bat 2007)	4 (5)	-	Kungsängen	3 mil	2	Snitt 1 tim	Mindre gratis-am. nu
Gotlandsgruppen	2/850	4	8	Fastlandet	-	3 (1)	1 tim till Tofta	Mindre gratis-am. nu
Blekingegruppen	1 hv.bat/ 750	3	4	Kosta	10-15 mil	1	2 tim	Ok
Kalmar- och Kronobergsgruppen	**							
Livgrenadjärgruppen	5/2750	10	19	Kvarn	Max 14 mil	1	Max 14 mil	Från gratis till fullt pris
Elfsborgsgruppen	5/2500	10	12	Borås	7 mil från Göteborg	3	< 1 tim	Ok

* Uppgift från Blekinge 2. bat saknas ** Uppgift saknas

VILLKOREN FÖR STRIDSUTBILDNINGEN VARIERAR
 Utbildningsgrupperna redovisar rätt olika förutsättningar. På några håll har till exempel antalet skjutbanor minskat med hälften eller mer, medan andra har kvar sin banor från 2000. En gemensam faktor som kan bli besvärande på sikt är avstånden till anläggningar för strid i bebyggelse. Längs norrlandskusten är bristen påtaglig. Om det inte inträffar några

övertäckningar i sista stund i det kommande beslutet om skjutfälten räcker de hyggligt. I pressläggningen var det dock fortfarande oklart om Falun får behålla sitt fält. Om inte skulle hemvärnet i Dalarna drabbas extra hårt jämfört med resten av landet. Ammunitionen börjar kosta igen efter att ha varit gratis. Irriterande, men knappast något större problem, anser ett genomsnitt av grupperna

Hemvärnet vinnare i skjutfältsöversynen

I senaste försvarsbeslutet försvann en mängd skjut- och övningsfält och nu vill Försvarsmakten ta bort ännu fler. Stor hänsyn har tagits till hemvärnets behov.



På Ravlunda finns all slags terräng för övningar med skarp ammunition.

FOTO: ANDERS KÄMPE

Principen är att behålla 4-5 av de riktigt stora fälten. Av allt att döma blir det Ravlunda i Skåne, Prästtomta i Östergötland, Älvdalen i norra Dalarna och Lomby i Västerbotten och "Boden Södra" i norr. Dessa fält behövs för arméns behov, Nordiska stridsgruppen och förband från andra länder som vill öva i Sverige. Förutom denna grupp av skjutfält kommer 10-12 mindre regionala fält att leva vidare.

När detta skrivs är inte något beslut taget. Det sker formellt först i höst och därför kan det bli ändringar i förhållande till utredningen.

Överstelöjtnant Lars-Olof Nilson som arbetar med skjutfälsfrågor på högkvarteret säger att man tagit stor hänsyn till att hemvärnet finns över hela ytan. I Kiruna har Sakkavaara lagts ned men istället utvecklas Kalixfors. I Östersund har allt annat militärt försvunnit, men för hem-

värnets skull rörs inte Dagsådalens skjutfält inklusive skjutbanor. Av samma anledning förbättras Härnön/Skärsviken i Sundsvall. I linjen Sundsvall-Östersund blir det däremot helt tomt på skjutfält i övrigt.

I södra Norrland blir Marma kvar men det är inte helt klart om gamla I 13:s övningsområde i Falun överlever. Både Horsjön och Villingsberg sparas tills vidare. Det har varit på tal att avveckla Horssjön i Värmland "på försök" under 2007. Verksamheten skulle istället flyttas till Villingberg, tio mil bort. För Bohus Dalgruppen hade detta varit ett hårt slag. Mycket talar för att de även får behålla Bulid och Sägebacken fastän något av dessa fält kan komma att avvecklas i ett senare skede.

Nyinvesteringar

Flera av de fält som är i riskzonen används av hemvärnet men oftast i mycket liten omfattning.

– Det som motiverar att en del fält behålls är att det är svårt att återskapa skjutfält. Den civila verksamheten som kan vara mycket mer omfattande än hemvärnets kan då också beredas plats, säger Lars-Olof Nilson.

För västmanlänningar, upplänningar och sömlänningar kan det vara skönt att veta att Skogstibble- och Häradsfälten med stor sannolikhet stannar i försvaret. Veckholms framtid är i skrivande stund mera osäker.

I Småland kan Skillingaryd försvinna, men Kronobergshed och Kosta blir kvar, liksom skjutbanorna i Kalmar. Där görs till och med nyinvesteringar för hemvärnets skull.

Göteborgarna kan troligen räkna med

Omtvistade regler för ungdomsvapnet

Bestämmelserna för transport och förvaring av gevär kal 22 har ställt till det för ungdomsavdelningarna. Enligt kapten Bengt A Andersson i Västernorrlandsgruppen är reglerna en katastrof. Han tar ett exempel:

Om ungdomarna i Junsele ska träna skytte måste de åka 16 mil enkel resa till Härnösand med skyddsvakter. Det blir en stor operation att hämta vapen, resa, skjuta, vårda, lämna in gevären i Härnösand och slutligen åka 16 mil hem igen.

– Vem orkar och vem vill? Vi har försökt men det blir för krångligt tycker ungdoms-

marna och därför ligger vapnen kvar i förrådet, säger Bengt A Andersson som pratat med rikshemvärnschefen och hoppas på en lösning.

Samma erfarenhet har man i Norra Småland.

– Det är oproportionerliga säkerhetsbestämmelser vilket innebär att vapnen inte nyttjas, säger chefen för Norra Smålandsgruppen överstelöjtnant Mikael Isaksson.

Kritisk är också löjtnant Benny Åkeson, Lapplandsjägargruppen. I området finns bara två förvaringsutrymmen för kal 22-gevären.

– Det främjar inte ungdomsrekryteringen ute i kompanierna.

Kapten Christer Jonasson på Västerbottensgruppen anser även han att reglerna bör luckras upp. Ungdomsutbildningen är ju prioriterad verksamhet

De flesta uppger ändå att bestämmelserna går att leva med. Major Mats Andersen på Elfsborgsgruppen frågar sig dock om det är rimligt att 22 long ska jämsättas med automatvapen. Stefan Ekroth, Bohusdalgruppen instämmer i att vapnet har en hög transportskyddsklass.

att fortsätta utnyttja Bråt, Sisjön och Björlanda liksom skjutbanorna på Kärvingberget och Säve.

Skåningarna blir eventuellt av med Rinkaby, men kan istället glädja sig åt Ravlunda och Revingehed. Möjligen blir också Kabusa kvar, eftersom luftvärnet skulle kunna öva där. På Mästocka har luftvärnsregementet nyligen skjutit robot 70 med lyckat resultat och högkvarteret har därför svängt ifråga om fältets framtid. Sparas Mästocka offras förmodligen Ringenäs istället.

På Gotland försvinner allsmå fält men hemvärnet får behålla stora delar av Tofta. Ändå har kommunen konstigt nog sagt att man vill bygga vindkraftverk på denna sista markbit av ett mäktigt militärt arv.

I det stora hela anser Lars-Olof Nilson alltså att Försvarsmakten gör vad som är möjligt för hemvärnet.

– Det handlar absolut inte om så stora ingrepp att hemvärnet blir åsidosatt.

Skjutbanorna räcker inte

– Behåll allt, är rikshemvärnsschef Roland Ekenbergs luttrade kommentar till framtiden för skjut- och övningsfälten.

Med det menar han att försvaret generellt inte bör avveckla alls om det inte råkar vara trängande miljöskäl bakom besluten. Fälten kan ju knappast återskapas.

Servicenivån i form av matsalar, förråd och annat kan däremot sänkas eftersom hemvärnet klarar mycket av sitt eget underhåll.

– Ja vi har funderat på alternativet att ha kvar stora ytor, men släppa all service och låta hemvärnet sköta sin egen logistik. Men jag tror inte att hemvärnet orkar med det, säger Lars-Olof Nilson.

General Ekenberg anser inte att det går att kalla folk till övningar på stora avstånd och därför måste hemvärnet ha fortsatt god tillgång på fält.

– Den tid vi har för övningar får inte läggas på resor utan på övning i väpnad strid och då räcker inte skjutbanorna.

Hemvärnet ska ha avancerade övningar med eld och rörelse. Med andra ord krävs terräng för stridsskjutning och lämplig målmateriel.

I högkvarterets skisser prioriteras – helt i linje med försvarsbesluten – den nordiska stridsgruppen, NSG.

– Riktigt, men vi får inte vara så trängsynta att bara NSGs behov avgör allt, säger Roland Ekenberg.

ULF IVARSSON

Skjutbanorna räcker

I många fall har antalet skjutbanor halverats sedan år 2000. Men samtidigt har hemvärnet minskat och de civila banor som lämnats är små och användes relativt lite. Därför bedömer utbildningsgrupperna ändå att antalet banor är tillräckligt. Några är särskilt lyckligt lottade. I Halmstad kan 100 soldater skjuta samtidigt på garnisonens förnämliga banor – även under mörker med tänd belysning. Där finns självmarkerande akustikbanor, vändmålsbanor och rörliga mål. Men att ligga på skjutvallen är inte viktigast för Hallands hemvärn:

– Huvuddelen av soldaterna skuter bra till mycket bra och utbildningen har lämnat skjutbanestadiet, säger major Carsten Ringleb på Hallandsgruppen.

I samband med den stora skjutbandedöden i början av decenniet befarades att ökade resekostnader skulle äta upp vinsten. Av denna oro märks inte mycket i svaren på vår enkät. Fältjägargruppen i Östersund rapporterar dock om ökade transport- och resekostnader. Inte att undra på med det dramatiska tapp av banor man haft – från 30 till 9. Även Livgardesgruppen har bekymmer med högre reseersättningar på grund av färre användbara banor och ett särskilt problem är trängseln, både på banorna i Kungsängen och i stockholmstrafiken.

I Örebro-Värmlandsgruppen räcker banorna till fast det blir en del långa resor. Ett begränsat antal skjutplatser gör att det går åt många skjutdagar innan alla gjort sitt baskrav.

Västerbottensgruppen anpassar sig till verkligheten, men önskar sig fler godkända banor.

Livgrenadjärgruppen i Östergötland har haft otur och åtminstone tillfälligt fått stora problem (se artikel här intill). Gotlänningarna är hänvisade till Tofta, men förhandlingar pågår också om en bana i norr. Södertörnsgruppen är väl-försedd i södra området. I norra Roslagen är det tvärtom långa transporter i väntan på att en banaskagodkännas där.

En handfull soldater i norra Dalarna har i dag sex mil till sin närmaste skjutbana. Dalregementsgruppen har förgäves äskat pengar för att rusta upp banan i Särna för deras räkning.

Sluta tjafsa om gropen

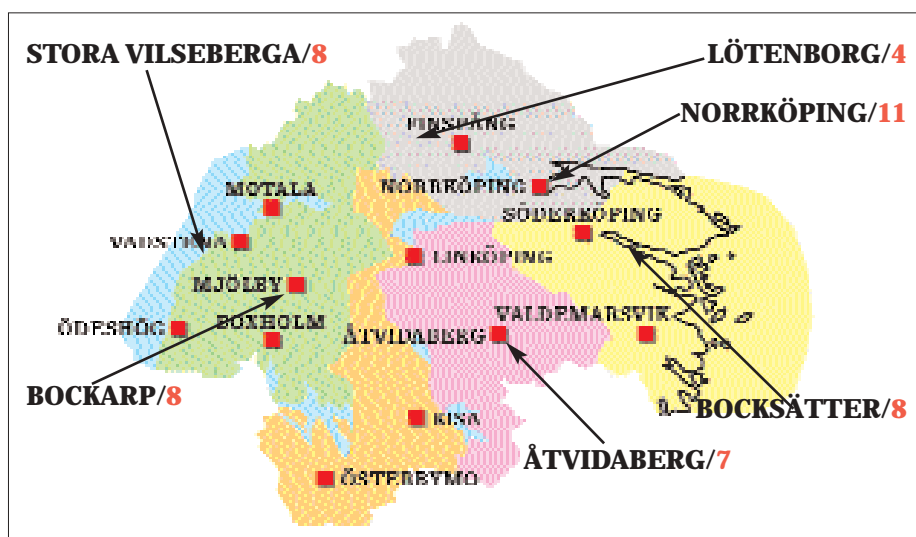
Försvarsmakten måste ta ansvar för hemvärnets skytte i Östergötland, säger Livgrenadjärgruppens officerare.

Vi ska först åka till NCC-gropen. Besöket på Livgrenadjärgruppen i Linköping börjar lite överraskande. Men chefen, överstelöjtnant Magnus Engdahl och hans handläggare för skjutbanor, kapten Sam Sundelin föser milt iväg tidningen. I en grop i utkanten av Malmen skulle en 50-metersbana och en 100-metersbana för hemvärnet redan varit klara. Men generalläkaren krävde sanering av området och nu kan inte NCC



Det är den här gropen saken gäller. Sam Sundelin (t. h.) och Magnus Engdahl vill ha igång bygget av skjutbanor snarast.

FOTO: ULF IVARSSON ►



Skjutbaneländet i bild: Gult, rosa och orange område har tillsammans 1 700 soldater men bara totalt 15 skjutplatser på två banor och väl lite tid på banorna. Länets demografiska centrum Linköping kan bara erbjuda 22 longskytte.

KARTA: BARBRO FORSBERG. UNDERLAG AV LIVGBENADJÄRGRUPPEN

och Fortverket komma överens om vem som ska betala, trots att banbyggarna kokat asfalt i gropen i nästan 30 år och sölat ned med cancerframkallande så kallade polyaromatiska kolväten.

Medan parterna förhandlar råder en total brist på skjutbanor i Linköping. Närövningsområdet söder om stan med fem skjutbanor såldes till kommunen och sedan 2004 får man inte skjuta där. Sista skottet på Malmen avlossades också 2004. Flygskolan behöver marken. Där försvann två banor till med hela 40 skjutplatser och Malmen förvandlades till Sveriges enda garnison utan egen skjutbana.

Beordrade stopp

NCC-gropan skulle alltså bli räddningen. Rikshemvärnschefen åkte hem efter inspektionen i Östergötland 2005 och lovade skynda på ärendet. Men överste Carol Paraniak på högkvarteret beordrade stopp. Situationen i Linköping är märklig.

I ett av Sveriges mest hemvärnstätta områden är det militära skyttet hemlöst. Blickar vi ut över länet är det inte så värst mycket bättre. De 2 755 livgrenadjärerna får idag nöja sig med fyra banor i Kvarn och sex civila skjutbanor med mellan 4 och 11 platser. För fem år sedan var bilden en helt annan: 8 militära banor och 11 civila.

– När vi har större övningar fungerar de banor vi har i Kvarn. Men nu när det inte ens finns civila banor för kaliber 7,62 i Linköping har deltagarantalet vid PEK- och omförordnandeskjutningar minskat drastiskt, säger Sam Sundelin.

Samtidigt som baskraven kom försvann alltså flera lokala skjutbanor, vilket inte går speciellt väl ihop. Dessa skjutningar måste nämligen framförallt ske på vardagar för att inte stjäla för många av de timmar man övar i förband. På kvällarna kan man inte begära att folk ska sitta i bil i kanske flera timmar för att skjuta några få

PEK-övningar innan det mörknar.

– Vi märkte förut att det räckte med några få tillfällen så hade alla gjort sina baskrav. Nu händer det att bara 4–5 kommer vid samma tillfälle vilket skapar merarbete både för oss i gruppen och skytteinstruktörerna. Mindre av den disponibla tiden kan användas till väsentligheter som en stegrad utbildning i strid utan vi får harva med vapnen istället, säger Magnus Engdahl.

Avtalen med de civila föreningarna begränsar dessutom tiden för hemvärnet. Vanligt är två helger på våren och två på hösten plus en kväll i veckan under någon period. Det är alltså inte bara att gå dit och skjuta. Trycket på de fåtal banor som är kvar sliter också på de kringboende.

Tvivlar på nettot

Extra körmilskostnader och framtida tvister om blysanering gör att Sam Sundelin tvivlar på att den gallring av skjutbanor som skett ens ger något netto för försvaret i längden.

Allt är inte elände. Vad ungdomsvapnen beträffar ser det ljusare ut. Skyttegillet bygger en 22 longbana i utkanten av Malmen, som Livgrenadjärgruppen räknar med att få hyra in sig på.

Stridsskjutningar genomförs på Prästtomta, skjutfältet i Kvarn och när bataljonerna övar där finns allt vad man kan önska sig både av skjutbanor, rörliga mål och terräng.

Problemet är inskjutning, vaktprov och behörighetsskjutningar. Slutsatsen för Östergötlands hemvärn kan bara bli en:

– Sätt fart på bygget av NCC-gropen. Varför kan inte Försvarsmakten ta kostnaden för sanering direkt medan vi väntar på uppgörelsen mellan parterna, väddar Magnus Engdahl till högkvarteret.

ULF IVARSSON

Långt till strid i bebyggelse

Rikshemvärnschefen har proklamerat att hemvärnet ska lämna skogen. Nu är det strid i stadsmiljö som gäller. Men anläggningar för detta är det ont om. Inte mindre än sju utbildningsgrupper i Mellansverige och långt upp i Norrland anger Kungsängen i Stockholm som närmaste anläggning. För Västernorrlandsgruppens del blir det 50 mil enkel resa. På Gotland är det helt tomt på övningsmöjligheter.

– Vi har ingen anläggning och kommer

nog inte heller att få någon. Vid behov får vi utnyttja anläggningarna på fastlandet, säger kapten Stefan Ekman, Gotlandsgruppen.

I Halland åker man till Mästocka för att öva strid i bebyggelse.

– Vi får inte heller glömma bort möjligheten att leta efter civila objekt att öva i och då i första hand med lös ammunition, säger major Carsten Ringleb på Halandsgruppen.

En välkänd sådan anläggning i Mellansverige är den nedlagda fabriken i Fagersta och masarna håller ibland även till på räddningstjänstens övningsplats i Borlänge. Räddningstjänsten låter också hemvärnet öva i sina lokaler i Uddevalla.

Norrbotten har ingen anläggning alls, men nu projekteras en vid I 19. Det blir då lite närmare för Västerbottensgruppen, 30 mil istället för 66, för att lära sig den urbana striden.

Övningsfälten är ingen flaskhals

Att Hovdala försvann med sina strids-skjutningsstationer är negativt för hemvärnet i norra Skåne annars är Skånska gruppen välförsedd med övningsfält. Situationen ser ungefär likadan ut i hela Sverige. De flesta soldater behöver inte åka mer än ett par timmar till stridsskjutningen. Förvisso en klen tröst för den västligaste plutonen i Västerbottensgruppen som har 40 mil till närmaste skjutfält.

Servicen på skjutfälten är utbildningsgrupperna nöjda med. I vissa fall finns där anställd personal, annars dukar officerarna själva utan knot.

Stockholmarna blev av med Ing 1:s övningsfält men gläds åt att skjutfältsservicen på Kungsängen är av högsta klass.

– Vi får hjälp med allt vi behöver, de är mycket proffsiga, säger löjtnant Gunnar Malmström på Livgardesgruppen.

Men visst får man åka mer i hemvärnet numera. De som övade på nu nedlagda Rindö inom Södertörnsgruppen får en extra timme i bil.

Nordligaste kompaniet i Halland måste ligga i tält på Mästocka eller i logement på Lv 6 om man vill utnyttja tiden effektivt. Handlar det bara om enkla skjutningar på bana kan de emellertid använda Säve.

Transporterna blev krångligare

Vapentransporterna har blivit svårare sedan de värnpliktiga beredskapssoldaterna försvann och säkerhetskraven skärptes.

Beväpnad personal måste ändå medfölja. Inga problem, svarar de flesta grupper. Med tidiga beställningar och bra planering fungerar det. Några är mer tveksamma. Gemensamma transporter tartid

från annan verksamhet, svarar Livgrenadjärgruppen. Antalet skjut tillfällen i Hälsingland minskar på grund av detta, uppger Gävleborgsgruppen.

– Vapenförvaringen på skjutfälten är ett stort problem. Larm, insatser och bevakning måste skötas med hemvärnssoldater, säger major Mats Schiller, Örebro- och Värmlandsgruppen.

BohusDalgruppen löser frågan med egna anställda skyddsvakter samt att de flesta officerarna på utbildningssektionen är transportskyddsutbildade.

Lapplandsjägargruppen är välförsedd med larm och skyddsvakter, men vid övningar i Pajala krävs bevakning med insatsstyrka eftersom där inte finns godkända förvaringsutrymmen.

ANNONS

ANNONS



Efter halva övningen blir det alltmer likt en svensk utlandsstyrka.

Smäländsk visdom: Öva och ha kul

En insatspluton ska kunna eskortera både höga chefer och materieltransporter. Norra Smålandsgruppens insatskompani kan nu konsten efter en vintrig övning på Hagshult-basen.



TEXT: ULF IVARSSON
FOTO: ANDERS KÄMPE

Tidningen bjöds in till förstegsutbildning för grupp- och plutonchefer – senare skulle hela kompaniet kallas in.

Mycket av utbildningen sköts av egna befäl. Erik Brose är plutonchef och guru på skyddsvaktstjänst. Fredrik Olausson har varit extralärare på HvSS och gjort flera utlandsmissioner.

Teorin klarades av på fredagskvällen. Lördagen ägnades åt praktiska moment och på söndagen skruvades takten i övningen ett varv till.

– Grunderna måste sjunka in i lugnt tempo men vi bygger på stegvis och följer en röd tråd hela tiden, säger Fredrik Olausson.

Uppgiften var att skydda hämtning av materiel och då är det inte bara att åka. En hel del förberedelser krävs.

– Uppträdandet måste anpassas till hotbilden. I det här fallet blev det för mycket krig, sa Fredrik Olausson apropå

den första eskortkörningen. Men både han och Erik Brose var ändå nöjda med att styrkan bara körde förbi en explosion längs vägen utan att försöka ingripa.

Gräddan av soldater

– Det svåraste som finns är att öva bara chefer. Det är ofta dåliga på att använda sina ställföreträdare och visa på kartan, säger Eric Brose.

Han vill inte verka onödigt kritisk utan menar att hans soldater är lika bra som just grundutbildade "även om allt går att göra bättre".

Bataljonshandläggaren på Norra Smålandsgruppen Thomas Svensson håller med:

– De övar otroligt mycket mer. Det här är gräddan, jag har förtroende för dem.

I genomgången efter övningen betonar Fredrik Olausson att man ska ta till sig kritiken och låta bli att hålla försvarstal. Även en väl skolad chef kan göra misstag:

– En körorder fanns men jag glömde ta



Oväntat. Plutonchefen faller ihop, nu måste kamrathjälpen fungera och ställföreträdaren vara med.



Fredrik Olausson kallar sig själv den elake men är en chef och utbildare med empati.



Maria Petersson är gruppchef. Och vill bli polis.

in färdplanen, säger då kompanichefen Jan Brolin, som är före detta yrkesofficer och numera polis.

– Vi är lite ovana att prata i radio, och ställföreträdarens åtgärder vid objektet blev något mitt emellan. Några satt kvar i bilarna, säger plutonchefen Malevil Ljunggren.

– Ja just det, ju fler pipor man har i luften desto mer skyddad är platsen, det ska vara lite f-nanamma, säger Fredrik Olausson.

Räcker att stå

Men fredslagarna gäller i förutsättningar för övningen så istället för att kasta sig ner i stridsställning räcker det med att stå, enas man om.

Läget som målades upp var att militanta grupper inte gillar regeringens beslut att skicka stridsgruppen till ett visst oroligt hörn av världen. Motståndarna försöker komma åt förråd som är avsedda för utlandsstyrkan. Hemvärnet ska därför skydda alla transporter.

– Övningen gick i stort sett bra, sammanfattar Fredrik Olausson. Men så är vi också här av två anledningar: Öva och ha kul. Uppläggningsen kan verka banal, men

har du aldrig övat fungerar det inte.

Ställföreträdande kompanichefen Jimmy Pettersson gjorde lumpen för 30 år sen i flottan och har lärt sig det mesta av markstridens mysterier i hemvärnet. Han var förut chef för ett vanligt kompani och upplever en stor skillnad på både aktivitet och intresse i insatskompaniet.

– Jag har jobbat mycket med mitt ledarskap och fått erkänsla för det, säger Jimmy.

Han berättar att befälen alltid går i befattning vilket ställer saken på sin spets. Tidigare gjorde han 400 timmar men max 20 timmar som truppförare. Nu får han ett kvitto på att han behärskar striden direkt.

Vill bli polis

För bonddottern Maria Pettersson var det andra gången hon övade med hemvärnet. Hon är bevakningsgruppchef från K3 och P4 och muckade 2003. Maria uppskattar hemvärnet för att hon får vara med på sina egna villkor. Målet är att bli polis.

– Jag ville inte slänga mina kunskaper i sjön, det var därför jag gick med. Jargongen i lumpen besvarade inte Maria särskilt. Hon skrattar mest åt grabbiga

skämt. Hon lärde känna sig själv och blev starkare, utan att vara stridis.

Gruppchef är också Magnus Karlsson, närmare bestämt i 31. insatsplutonen i Nässjö. Han är flygmekaniker från F6 men har gått gruppchefskurs på Ing 2.

– Löjtnant Brose har utbildat mig. Han är saklig med en glimt i ögat, säger Magnus, som tyckte att han lärde sig mycket på eskortövningen.

”Rules of engagement”

Att flera gjort utlandstjänst märks på uppträdandet och den lustiga sammanblandningen av svensk och Nato-standard för bokstaverings – det blir både Bravo och Bertil.

Och efter halva övningen blir det alltmer likt en svensk utlandsstyrka med ”rules of engagement”, missionsområdet Dauflup och ledning av D-FOR.

Fredrik påstår själv att han kallas ”den elake” för att han vill ha soldater som övar aktivt. I själva verket är han jättesnäll. Det är en fin stämning när Fredrik håller slutgenomgång. Känns det bra? Ja! Fungerar det i verkligheten? Ja!

– Nu såg ni väldigt krigiska ut. ■



"Flygande fästning" (B52) av den typ som gjorde en dramatisknödlandning i Skåne.

Hemvärnsdramatik 11 april 1944

TEXT: HANSEMAN CALÅS FOTO: PRESSENS BILD

Den 11 april 1944 blev dramatisk för samtliga inblandade: De 10 besättningsmännen på det amerikanska B 52-planet, kanonservisen vid krigsflygfältet som sköt ner det förföljande tyska jaktplanet, men inte minst för hemvärnsmannen Malte Olofsson, som var först på plats efter bombplanets buklandning.

Den flygande fästningen, A 4166MK, hade fått en motor utslagen av luftvärnseld redan ovanför den tyska staden Stettin, varför chefpiloten, löjtnant Frank C. Anman, beordrade kurs mot Skåne för nödlandning. Planet var förföljt av ett tyskt jaktplan, som dock förlorade sitt byte bland molnen. När jaktplanet kränkte svenskt luftrum

och besköt det svenska lv-batteriet, avlossades verkningseld och planet störtade. Något senare blev även det amerikanska planet beskjutet, varvid piloten beordrade besättningen att hoppa. Men löjtnant Anman hade fått problem: hans fallskärm hade utlösts i planet varför han bestämde sig för att nödlanda. Pilotens letande efter



lämpligt landningsfält uppmärksammades av Malte Olofsson, som också blev vittne till buklandningen. Som hemvärnsman kände han som sin plikt att agera och rusade fram till piloten. Löjtnant Anman hade tagit fram en cigarettändare för att tända eld på planet och Malte Olofsson övertygade då honom att han hade landat i Sveri-

ge. Eftersom Olofsson var civil, skyndade han till sitt närbelägna hem för att hämta uniform och vapen, för att göra gripandet mer officiellt. När han återvände hade en annan hemvärnsman, från ett angränsande hemvärnsområde, anlänt. Det utbröt senare ett gräl mellan hemvärnsbefälen om vilken hemvärnsman som var först på

plats. De nio besättningsmännen som hoppat klarade sig utan större skador och hela besättningen blev senare internerade i Dalarna.

De två flygarna i det störtade jaktplanet dog däremot vid kraschen.

(En del fakta i notisen bygger på hemligstämplade dokument som släpptes 1994).



En apterad sprängladdning som hittades vid stationen undersöks av kompanichefen Urban Widell.

Laddad framtid i norr



Medan arméns taktiska kommando funderar på nya skarpa uppgifter för hemvärnet jobbar förbanden runt om i Sverige redan i sina framtida roller. En sådan är att skydda den nordiska stridsgruppen när den laddar upp på hemmaplan.



Per-Ola Axelsson-Åhl är sällsynt välplacerad som plutonchef på järnvägsstationen. Han är skydds- och säkerhetsman på Banverket och för detta driftvärnare.



Passa har fått en ljudmarkering och drar ivrigt i kopplet. Matte Kajsa Nilsson är hvungdom och tävlar med hundspann. Hemma skäller 18 hundar.

I Kiruna utspelade sig en helg i februari just en sådan övning. På järnvägsstationen togs sabotörer om hand och på Kalixfors skjutfält nedkämpade ett reducerat insatskompani större grupper av motståndare.

Före detta yrkesofficeren kapten Urban Widell fick ansvaret för Kiruna C. Han förfogade på papperet över Kiruna hemvärnskompani, men ganska få soldater hade inställt sig på morgonen. Hela bataljonen hade dessutom fått på sin lott både ytövervakning och Kiruna flygplats. I bataljonsstaben gjorde chefen Per Baldemar vant en snygg matris av alternativen och kom tillsammans med sin strichef Björn Andersson snart fram till att de inte hade personal till allt.

– Ytövervakningsuppgiften måste utgå om inte högre chef har en norrlandsskyttebataljon att tillgå, säger Björn Andersson. Per Baldemar svarar torrt att den tiden är förbi och ger order till sambandsbefälet Rolf Svensson att ta reda på vad skyddsuppgiften egentligen betyder.

Rolf har kontakt med alla underställda förband, till och med Pajala 25 mil bort om inte solfläckarna stör.

På Kiruna C hade Banverket två grupper driftvärn och av dem gick en halv över till hemvärnet.

– Det var dumt att lägga ned driftvärnet. Uppgiften finns ju kvar, det såg vi efter vad som hände i Madrid och London, säger Per-Ola Axelsson-Åhl. Han valde alltså hemvärnet och har gått plutonchefskurserna på HvSS.

Tack vare Per-Ola och hans kamrater finns sakkunskap om riskerna på spårområdet och en skyddad lokal fick hemvärnet på köpet.

Känner sig för

Ett nytillskott i kompaniet är 28-åriga bevakningssoldaten Anders Lindmark. Han är en av dem som nappade på ett brev från hemvärnet. När han muckade var han mest glad att slippa, men lusten kom tillbaka.

– Har glömt det mesta från lumpen så jag känner mig för i dag och väntar på en placering.

Under tiden ute på Kalixfors förbereder major Peter Niemi en framryckning med insatskompaniet.

Två av plutonerna lämnar skidorna och ►



Ladda! Klart bakåt! Skott kommer! Grg-omgången Mikael Keskitalo (skytt) och Nicklas Johansson (laddare) träffade med alla sex projektilerna. Sen var det roliga slut för dagen.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON



Ingvar Lugnfors skjuter iväg bären till sjukkvarteret.



En hemmagjord stoppskylt duger bra. Den spikas ihop av Pekka Hiula och hvungdom Timo Saarensilta.

pulsar fram till stridsställningar där de ska understödja Håkan Lahtis grupp, som stakar vidare till skyddsobjektet.

Tidningen hinner precis hälsa på Johan Siikavaara, som är chef för Pajala/Gällivare insatspluton innan det brakar löst. Johan är en av författarna till ett uttalande om försvaret och folkviljan, som avsånts till högsta nivån. Det folkligt förankrade försvaret har länge försumrats, heter det. Vissa politiker och höga militära chefer ser inte styrkan i den folkliga

förankringen och dess potential. Trots att Johan är insatsplutonchef är han skeptisk till att "pressa ut" insatsförband ur hemvärnet. De borde vara delar av de vanliga kompanierna.

Amalgamet byter plats

Till innehållet i detta digra uttalande ber vi att få återkomma. Vi återförs till inspektionsverkligheten av Mikael Keskitalos och Nicklas Johanssons dånande granatgevär.

Noterat under inspektionen

Den kände prästen och författaren Bengt Pohjanen tillhör Gränsjägargruppens hvbataljonsstab – men inte som själasörjare utan transportgruppchef.

Jägarstil. Första inspektionsmiddagen i historien i modell 90 och utan kompanichefer (för långt att åka).

"Högre chef" är nån jeppe i Uppsala som inte har en aning om hur det ser ut på järnvägsstationen i Kiruna." (Cheferna diskuterar lokal anpassning)

Jukkasläda är fortfarande Anneli Arnesdotter och Lasse Nordströms slagnummer när nollåttor kommer på besök. Ge dem en bandvagn att dra koket med!

Lapplandsjägargruppen är så stor till ytan att man faktiskt kan flyga regeljärt inom gränserna (Kiruna-Pajala).

NBC-befälet i Gränsjägarbataljonen Tommy Johansson kunde misstänkt mycket om livsmedelshygien. Mycket riktigt, han är hälsovårdsinspektör i Kalix också.

– Amalgamet ska byta plats i munnen säger Mikael, som gillar allt som smäller.

Peter Niemi fick godkänt av rikshemvärnschefen: De ser ut som vilka stridande plutoner som helst, fast bättre.

Ont om sjukvårdare är det i Lapplandsjägargruppen, men de som finns är hängivna. Tidningen följde tillsammans med Röda korset-läraren Monika Hultman åtgärderna på en fingerad trafikolycksplats. Gunnar Pedersen, Lena Svensson och Ingvar Lugnfors tog sakkunnigt hand om skadade hvungdomar. Lena låter allvarlig när hon säger att sjukvårdarnas arbetsbörda är nästan övermäktig.

Hennes kollega Bernt Drugge på Gränsjägarbataljonen berättar att bataljonen har 30 vakanser. Röda korset måste knäppas på näsan, menar han. Särskilt olyckligt är att en sjuksköterska som man får tag i tvingas börja om i Röda korsets grundkurs. Enlättnad är dock att TFU körs lokalt från och med 2007.

Intresset finns kvar

Flera hundra soldater står uppställda på Lomben och väntar på rikshemvärnschefen. De ska strax ge sig av på en patrullfälttävling, som organiserats av major Gunnar Björk och löjtnant Benny Åkesson. För Bennys del är det sista övningen som yrkesofficer efter ett helt liv i armén. Nu ska

han bli kvartermästare i Karesuando.

Håkan Kunto blev sjua i skyttet mot Finland 2005 och tävlar gärna tillsammans med kompisen Mikael Korva i Haparanda kompani. I snabbfältskjutningen på Lomben fick de samma poäng. Intresset för hemvärnet finns kvar i Tornedalen, även om det minskat på grund av den allmänna nedrustningen, säger de båda.

Samma intryck har Erik Gustafsson, som är plutonchef i Kalix hvkompani. Folk faller för åldersstreckets, sen finns inte många att rekrytera. Desto viktigare blir

personalvården. Plutonsträffar och enkla re skjutningar håller kvar en kärna om lite äldre, 20-talet meniga plus befäl i Eriks pluton.

– Men det beror på vad staten hittar på. Rätt vad det är ska vi sköta nån vägspärr i Bosnien, säger Erik.

Hög försvarsvilja

Inspektionen avslutas med en veritabel rusning genom bataljonens alla åtta kompanistaber. Förbandet är faktiskt så stort att de fasta anropssignalerna inte räcker.

Chefen Nils-Göran Strömbäck önskar sig en extra sambandsgrupp. Han vill ha en likadan stab som de stora, sektionsindelade han sett i Stockholm. Personal finns att hämta i förbandsreserven.

I Tornedalen är försvarsviljan ännu hög. Vad sägs om Överkalix kompani där 70 procent gjorde sina timmar förra året? Hela 140 man ställde upp på inspektionen trots ishockeymatch Sverige-Finland på tv. Hemligheten bakom detta ska kompanichef Yngve Mattsson-Hjerpe få berätta om i ett kommande nummer. ■

Kiruna vill ha Norrlandslösningar

Efter raset 2000 då Kiruna hvbataljon lämnade in i protest mot försvarsbeslutet har självläkningen börjat i Sveriges nordligaste hemvärn. Inte heller sammanslagningen med Gränsjägargruppen i Kalix tycks ha orsakat någon större skada.

Med sina 1600 hemvärnssoldater ligger Lapplandsjägargruppen mitt i statistiken och deltagandet är som riksgenomsnittet. Ett kusthvkompagni, en alpin grupp och fem ungdomsavdelningar räknas in. Den alpina gruppen är enda specialstyrkan för fjällräddning som försvaret har i dag.

Nu leds utbildningen av gruppens officerare men i framtiden mer och mer av de två bataljonernas egna instruktörer. Gruppen har troligen Sverigerekord med ett 40-tal per bataljon. Dessa pluggar nu målkatalogen för att få rätt kvalitet på övningarna.

– Men katalogen kunde vara mer över-skådlig och innehålla fler exempel, säger chefen för Lapplandsjägargruppen, major Magnus Ståhl.

Stödet från I 19, som ersatt norra militärdistriktet har inte blivit vad han hoppats på. Det beror på att officerarna på regementet måste följa arbetstidsavtalet. Det blir inga timmar över för hemvärnet när GU-soldaterna fått sitt.

Att konsekvenserna av nedläggningen i Kalix inte blev värre beror på att två officerare och en intendent kunde räddas över till Grubbnäsudden. Här finns restaurang, lektionssalar och plats för övande staber. Strax intill ligger Lombens skjutfält med ypperlig terräng för strids-skjutning. I Kiruna har visserligen närövningsområdet stängts, men hemvärnet kan öva på Kalixfors som blomstrar som aldrig förr.



För Espinära hvkompani tävlade Yngve Lahti (snöblus) och Lars Karlsson.

Avstånden är inte mycket att göra åt. Chefen för Pajala hvkompani reste under förra året 1200 mil i tjänsten till chefsmöten och övningar. Han rapporterar numera till Lapplandsjägarbataljonen, sedan de tre bataljonerna i Tornedalen slagits samman till en och Pajala gått ihop med Vittangi och förts till Kiruna.

Sju månaders vinter och till synes oändlig ödemark ställer särskilda krav på materielen. Lapplandsjägarerna vill ha extra bandvagnar, radiobandvagn för ledning-

en, två par vinterkängor per soldat och andra Norrlandslösningar.

– I dag har en hemvärnssoldat i Skåne samma utrustning som en i Kiruna. Här behöver vi dubbelsovsäcken, påpekar major Gorm Lundqvist.

För att det överhuvudtaget ska vara möjligt för personal att utrustas skickar FMLOG materiel som bussgods.

Flerspråkigt område

En kuriositet är att i området talas förutom svenska även finska, norska och samiska. Längs gränsälvarna bor åtskilliga finska medborgare som möjligen vill, men inte får vara med i hemvärnet.

I Nordkalottkonkurrensen och andra tävlingar mäter ländernas hemvärn och reservister sina krafter och svenska hemvärnet möter varje år norska armén i gränsövervakningsövningen "Stålet". Sverige och Norge vill även få med Ryssland i samarbetet, men finnarna har hittills blivit skrynkliga i ansiktet när detta förts på tal.

Vad gäller avtalspersonalengapar största luckorna hos sjukvårdarna och lottorna. En del förklaras av att Röda korset inte har någon utbildningsledare närmare än Östersund. De fåtaliga lottorna i Kiruna har adopterats av Kvinnliga bilkåren. Det är ont om hundekipage i norra bataljonen, men fler i söder. Hemvärnsmän träder istället in på vakanta befattningar.

Överhuvudtaget är rekryteringen en akilleshäla. Reklam på bio, i närradion, utskick till utvalda som gjort lumpen – allt har provats.

– I min vision ska hemvärnet inte bli mindre än ett kompani i var och en av de sju kommunerna, säger Magnus Ståhl.

TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON



Några traditionella sprängladdningar i terroristsammanhang. I Madrid utlöstes laddningarna via mobiltelefoner.



Löpsedel 6 februari 2006 föranledd av ambassadbränningarna.

Försvarmakten tandlös vid terrordåd

Försvarmakten har inga resurser för omedelbara insatser vid terrordåd – utom helikoptrar – och för att hemvärnet ska kunna hjälpa till krävs fortfarande hemvärnslarm.

TEXT & FOTO: HANSEMAN CALÅS

Terroristattacker i Madrid 11 mars 2004 och i London 7 juli 2005 krävde totalt 246 dödade och cirka 2 600 skadade. Om motsvarande händelser inträffat i Stockholms spårtrafik skulle samhällets resurser ha pallat för trycket? Och i vilken utsträckning har Försvarmakten och hemvärnet beredskap för att stötta räddningstjänsten och polisen?

Räddningsverket har varit på plats i Madrid och gjort en observatörsrapport. Krisberedskapsmyndigheten (KBM) har även genomfört ett seminarium på temat "Terroristattentat i Stockholms spårtrafik" två månader före händelserna i London.

Terroristtraditioner

Räddningsverket eller KBM har dock inte gjort någon utvärdering av Londonattentaten i ett Stockholmsperspektiv, men brandingenjör Stefan Jidling, Stockholms brandförsvaret, har i efterhand studerat

räddningsinsatserna i den engelska huvudstaden.

Både räddningsinsatserna i Madrid och i London får definitivt godkänt, därför att de lokala myndigheterna tränat olika scenarier mot bakgrund av tidigare terrorhandlingar. I Spanien har mer än 800 personer dödats i terrorattentat som till stor del kan tillskrivas den inhemska befrielse rörelsen ETA. Madridsprängningarna framstår som unika ur EU-perspektiv – det var första gången som ett EU-land drabbades av storskalig internationell terrorism.

Stefan Jidling:

– Jag vill peka på några likheter och olikheter vid de båda attentaten som påverkade räddningsinsatserna. Likheten var att båda episoderna hade anknytning till spårbunden trafik i storstadsmiljö och att de med korta tidsintervaller inträffade på morgonen. Därvid hade räddningsledningen tillgång till både pågående och avgående arbetsskift på sjukhusen och i

räddningstjänsten. En annan likhet var att massmedia var väl representerade vid båda tillfällena. I Spanien stundade ett nationellt val och i Storbritannien pågick G8-mötet i Skottland.

Skräckscenario i T-banan

Olikheten var att Madridexplosionerna med fyra skadeplatser på tåg och stationer skedde ovan jord, medan Londonattentaten i huvudsak skedde i tunnlar vilket skapade komplexa och tidskrävande räddningsoperationer. Dessutom utnyttjade terroristerna i Madrid bomber som utlöstes med mobiltelefoner, vilket skapade kommunikationsproblem då delar av mobilnätet stängdes när man väl upptäckt strategin. I London var det utslutande självmordsbombare som agerade.

Om Madridhändelserna hade inträffat i Stockholm skulle räddningstjänsten med brandförsvaret, polisen och sjukvården ställas inför problemet att ta hand om



Terrordåden i London bevakades av en samlad världspress på grund av det pågående G8-mötet i Skottland.

190 döda och cirka 1 400 skadade varav ett 1 000-tal skulle kräva transport till sjukhus för vård. Denna räddnings- och transportoperation i Madrid klarades av inom tre timmar.

En motsvarande händelse i Stockholm skulle kräva mobilisering av poliser, ambulanser, räddningspersonal och sjukvårdsresurser förmodligen utanför länet. Stefan Jidling är dock mycket försiktig att göra någon värdering hur den samlade räddningstjänsten skulle klara händelser som de i London och tillägger:

– Vi har dock inventerat våra resurser, men inte gjort någon simulering på samma sätt som KBM har gjort runt Madrid-attentaten. Jag vill dock påpeka att vid stora katastrofer som Madridhändelsen, är snabbhet i räddningsarbetet A och O för att rädda människoliv. Jag vet faktiskt inte i vilken utsträckning som Försvarsmakten eller hemvärnet kan mobilisera personal inom två timmar efter en större katastrofhändelse eller terroristbrott.

FM tandlöst

Svaret på Stefan Jidlings fråga beror på om förhöjd hotbild föreligger eller ej.

Välplanerade terroristhändelser är aldrig föraviserade. I Madrid förelåg ingen hotbild och i London var myndigheterna övertygade om att något skulle hända men visste inte när och var. Men man hade dock tränat olika scenarier. Enligt analytiker Fredrik Fors, Försvarshögskolan, kunde inte den engelska försvarsmakten bidra med några snabba resurser vid räddningsarbetet kring tågsprängningar 2005.

Alltså, i det korta tidsperspektivet, "att ställa upp när det hänt" och utan hotbild, har varken Försvarsmakten eller hemvärnet några snabba insatsresurser. FM har dock ett plusvärde: Om de "civila" helikopterresurserna (via sjöräddningen) för transport av skadade inte räcker till, kan dock Försvarsmakten förstärka dessa med mycket kort varsel.

Om skadeplatser måste spärras av och bevakas under flera dygn och polisen har begränsade resurser har hemvärnet både förband och uthållighet att hjälpa polisen efter framställan från länsstyrelsen. Så skedde efter tågursparningen i Borlänge för några år sedan.

Insatser och juridik

I olika sammanhang har skymtat fram att hemvärnets insatsplutoner kan sättas in inom två timmar, Sant eller falskt? Enligt major Sune Hansson, Livgardesgruppen, kan denna uppgift vara författningens enligt sann om hemvärnslarm föreligger, vilket i sin tur förutsätter att en förhöjd hotbild har påkallats av högre myndighet. Dessutom finns fortfarande, i väntan på kommande riksdagsbeslut, oklarheter i vilken utsträckning som FM och hemvärnet kan bistå polisen vid "extraordinära händelser". En sak är klar: Hemvärnet ska inte jaga terrorister!

Rikshemvärnschefen har dock tagit initiativ till en utbildningsfältövning på HvSS vecka 20 med personal från juridiska avdelningen vid högkvarteret och rikshemvärnsavdelningen. Förhoppningsvis kommer då ett antal frågetecken att rätas ut.

MILITÄRA MINNEN:

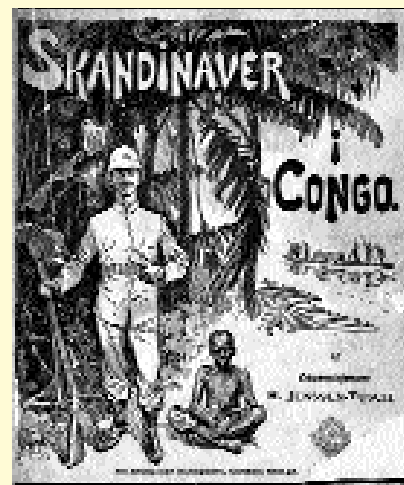
Kongominnen på P7

● Utställningen "Kongospår", som öppnades på Etnografiska Museet i Stockholm i november 2005, fokuserar bland annat på några svenska officerare och missionärer som tjänstgjorde i Kongo i slutet av 1800-talet.

Den koloniala och brutala kapplöpningen mot Kongos naturrikedomar leddes av kung Leopold II av Belgien. Den första belgiska kolonin upprättades år 1877 vid Tanganyikasjön och året därpå skrev kungen kontrakt med upptäcktsresanden Henry Morton Stanley som genomfört flera resor i regionen. Kung Leopold kunde så småningom utropa "Fristaten Kongo" och blev då världens största jordägare till ett rikt landområde som var 57 gånger större än Belgien.

På regementsmuseet i Revinge (P7) finns även en unik Kongosamling, med ett åttiotal objekt, vilka donerades till officerskåren år 1890 av en löjtnant Matts Juhlin-Dannfeldt. Han hade tjänstgjort vid Södra skånska Infanteriregementet och sedan tagit tjänst i Kongo 1883. Han tjänstgjorde där bland annat som stationschef och järnvägsbyggare. Han insjuknade i den vanliga sjukdomen malaria och återvände till Sverige för konvalescens, men åkte sedan tillbaka för förnyad tjänstgöring. Han dog 1897 och är begravd i Issangala, Kongo.

HANSEMAN CALÅS



Den danske överstelöjtnanten H. Jensen-Tuck namnger flera svenska officerare i sin bok (1902-05).

FOTO: ETNOGRAFISKA MUSEET, STOCKHOLM

Therese är ingen insnöad akademiker

Therese Åkerstedt har inte något emot att sova i tält vintertid. Strapatser och soldatliv är något naturligt för denna välutbildade humanist.

INTERVJU & FOTO: ULF IVARSSON

Bakom hemvärnsuniformen kan dölja sig allt. Vad sägs om en filosofie magister i antikens kultur- och samhällsliv, tillika filosofie kandidat i museologi och med journalistexamen dessutom. Den studieskuld Therese Åkerstedt drog på sig under åtta studieår i Uppsala och Stockholm blev ganska liten därför att hon samtidigt försörjde sig som väktare. Hennes egen kommentar till detta är att hon just därför inte är någon insnöad akademiker.

Nu jobbar hon som frilansjournalist och skriver om allt – resor, mat och gärna om trafik och bilar som fascinerar henne.

Senast publicerade Therese en artikel om isracing i tidningen Billist (det ska vara två l). Sporten är full av fart och dramatik och tilltalar hennes motorintresse. Förarna gör till synes livsfarliga omkörningar, krockar i varandra, faller, det doftar bränd metanol och ricinolja, ljudet är öronbedövande. Allt sånt är tacksamt för journalister som arbetar medvetet med språket och vill skapa närvarokänsla i reportaget.

Förbryllande blandning

– Tyvärr är jag för fattig för att ha en flott bil att åka i, en gammal Mazda 323 F får duga så länge.

Nej, Therese Åkerstedt är inte lätt att placera i något visst fack. Hennes liv är en lätt förbryllande blandning av humanistisk utbildning – ett halvår på universitet i Kyoto ingår – och en väldigt jordnära, krut- och bensindoftande tillvaro. Hon extraknäckar som värtalig guide för turister från hela världen på Gustavianum, som är Uppsala universitets museum. Samtidigt har hon inget emot en vecka i fält. Hon njuter av ansträngningen och att det är så enormt skönt att sedan ställa om till vardagen, duscha, ta på rena kläder.

– Jag blir trött på rätt sätt, lär känna mig själv och förstår att uppskatta det jag har.

Vi har stämt möte på Güntherska hovkonditoriet. Tidningen tar en semla, men vältränade Therese föredrar fralla med hälsosammare fyllning. Det är medvetet. Hon har tävlat i division 1 i innebandy, fjällvandrar och åker slalom i Alperna.

Din almanacka är full ändå – varför hemvärnet?

– Jo efter muck som pionjärplutonchef på NB 13 tänkte jag bli yrkesofficer. Men först ville jag läsa ett tag i Uppsala och det var så roligt så jag stannade och nu är det för sent.

Lite besatt

Ändå förlorade inte den militära världen en viss dragningskraft på Therese. Först var hon ställföreträdande plutonchef, fick under journaliststudierna vilande avtal och är nu tillbaka som ställföreträdande gruppchef i Livkompaniet i Östra Aros hvbataljon. Efter tjänsten i en infanteribrigad var första upplevelsen av hemvärnet något omtumlande.

– Jag var då ensam tjej bland en massa gubbar i röda stövlar. På de tio år som gått har det hänt oerhört mycket. Hemvärnet håller på att bli en ytterst värdefull resurs i försvaret med många yngre välutbildade kvinnor och män. Vi är ännu inte så samövade. Men inställningen är viktigast.

Även om Therese tycker att det skulle vara kul att bli plutonchef igen vill hon hellre arbeta med information och rekrytering. Hon är webbredaktör för förbandet.

– Jag försöker åstadkomma en nyhet i veckan. Det är trögt att få folk att lämna in bidrag, och som ställföreträdande gruppchef kan det vara svårt att gå ifrån och bara vara journalist i skogen.

”Jag var då ensam tjej bland en massa gubbar i röda stövlar. På de tio år som gått har det hänt oerhört mycket.”

På sin fritid producerar Therese också en rekryteringsfolder för sitt kompani. Hon fotograferar, skriver och redigerar själv. Digital kamera ska det vara.

– Jag lägger mest tid på att komponera bilden, tekniken behärskar jag inte till fullo, men det sköter kameran.

Värt att förmedla

När två journalister möts är det omöjligt att inte tala om yrkesrollen och mellan tuggorna konstaterar vi också att det är svårt att intervjuar en kollega, i synnerhet när man försöker fika på samma gång. Vad Therese gillar med yrket är framförallt att träffa människor och få dem att berätta. Spännande möten kan inträffa var som helst. De flesta har något att säga som är värt att förmedla.

– Jag åkte skidor en gång på myrarna i Florarna, som är ett naturreservat i norra Uppland. Naturligtvis stötte jag på uppsyningsmannen och fick en intervju med honom. Jag har slutat förvåna mig över hur ofta slumpmässiga möten kan ge journalistiskt användbart material.

Therese huvud är ständigt fullt av idéer till skrivandet. Nästa projekt är att undersöka hur musik i bilen påverkar vårt sätt att köra. Hon tänker både göra en enkät och intervjuar en psykolog. Så småningom får vi alltså veta om våra föreställningar om att det är trafikfarligt att göra om bilen till diskotek stämmer med verkligheten.

Vad har du för journalistiska förebilder?

– Egentligen inga, jag har aldrig haft några idoler och tillhör ingen fanklubb. Men som journalist anser jag att man måste utgå från samhällets bästa. Makt korrumpierar och vi måste granska politiker och andra beslutsfattare. När journalisten inte får skriva fritt längre är det ingen demokrati. Samtidigt är yrkesetiken viktig. Man får inte skriva vad som helst för att sälja lösnummer. ■

Namn:

Therese
Åkerstedt.

Ålder: 31 år.

Yrke:

Journalist
och guide.

Familj:

Sambo.

Bor:

I lägenhet
i Fålhagen,
Uppsala.

Intressen

Innebandy,
fjällvandring,
skidåkning.

Läser:

Engelska
deckare.

Ser på TV:

Medium,
Commander
in Chief.

Gillar:

Umgås med
tjevgänget.

Ogillar:

Dryga och
negativa
människor.





Mycket kristalloja och stålull har Lars-Gunnar Sederlin gjort av med för att vårda enligt reglerna. I arbetsrummet hänger den här gaslampan från slottet på Vällinge.

Det våras för historien

Hemvärnsmuseet på Vällinge blir en allt attraktivare exposé över rörelsens utveckling

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Prin Bertil invigde hemvärnsmuseet på HvSS 1973 och sen har det varit lite upp och ner.

Den hemvärnsentusiastiska kungligheten skulle nog inte blivit glad om han fått veta att alltihop var nedpackat 1988–91. Först vid skolans 50-årsjubileum blev museet åter tillgängligt för besökare, men ända fram till 2002 gjordes bara sporadiska insatser för att vårda eller komplettera utställningen.

Efter att rikshemvärnsrådet utsett en intendent 2003 har det hänt mycket positivt.

Samlingarna är dokumenterade, monterarna uppfräschade och kontakter har etablerats med andra museer. På så sätt kan intendenten Lars-Gunnar Sederlin byta till sig viktiga bitar i det pussel som bildar 65 års hemvärnshistoria.

Ska visa Landstormen

Ekonomi har också förbättrats, även om det blev nej på en ansökan till riksantik-

varieämbetet. Totalt sökte förhoppningsfulla museiägare 47 miljoner, men det fanns bara fyra miljoner kronor att fördela. Lars-Gunnar Sederlin ska söka igen.

Mera tur gav en uppvaktning hos Kronprinsessan Margaretas Landstormsfond. Den beviljade i slutet av 2005 ett bidrag om maximalt 50 000 kronor att förbrukas under 2006.

– Vi ska i första hand använda pengarna till att åskådliggöra Landstormen lite bättre än nu, säger Lars-Gunnar Sederlin.

I dag finns några tidningsklipp och enstaka bilder från denna tidiga föregångare till hemvärnet, men inga uniformer eller andra föremål.

Upplösningen av driftvärnet har gett en del dyrgripar och Svenska kraftnät och Aerotech Telub skänkte dessutom tillsammans 60 000 kronor vid en pampig nedläggningsceremoni den 17 juni 2005.

– En tanke jag har är att installera en trapphiss, så att det blir möjligt även för



En nyligen inkommen raritet. Skjutövningsapparat 43 G, sänkt av Södra Roslagens hvbataljon.

rörelsehindrade att komma upp på andra våningen.

En ljuspunkt är också att museet klassats som ett av de 23 förbandsmuseer som anses vara av nationellt intresse. Utredningen "Försvar i förvar" föreslår att Vällingemuseet ingår i ett museinätverk med kalla kriget som tema. Hemvärnssamlingarna hamnar i en kategori som skulle berättiga till 100 000 kronor per år i bidrag.

Någon kanske undrar över hur mycket pengar som egentligen stoppas i hjälm-bössan på första våningen? Tidningen kan avslöja att det 2005 blev 958 kronor och 50 öre.

Ett 40-tal privatpersoner skänkte förra året saker till museet och för att få plats med allt har HvSS ordnat med ett nytt förråd på övervåningen till vapenvårdshuset.

På spaning

Under många år visades museet i stort sett bara för deltagare i HvSS kurser och andra gäster på skolan. Från och med 2005 har Lars-Gunnar Sederlin kvällsöppet för allmänheten sista onsdagen i varje månad. Åren 2004–2005 skrev cirka 800 per år sina namn i gästboken. Det totala antalet besökare antas vara 20 procent fler.

Lars-Gunnar är ständigt på spaning efter både vardagliga och märkliga ting och under hans razzior på hemvärnsskolorna dyker det fortfarande upp mycket spännande. Omställningen till bataljonsförråd har tydligen inte helt raderat ut historien. På tre år har jakten gett ett bra



Vad är detta? Läsarna inbjuds att hjälpa till att identifiera föremålet, en stälcy-linder med en liten kran på.

resultat, fast fortfarande saknas till exempel signalpistoler och cykelreglementet för hemvärnet.

Hur många föremål som registrerats har inte Lars-Gunnar Sederlin räknat. Alla poster är dock mödosamt överförda från maskinskrivna sidor till en databas. Men det finns inga planer på att göra denna åtkomlig på internet, Lars-Gunnar Sederlin vill helst ta emot intresserade i rätt miljö. ■



Sveriges senaste storbro: Nya Årstabron i Stockholm som är både järnvägs- och gångbro.
FOTO: HANSEMAN CALÅS

Är större broar utanför Stockholm skyddsobjekt?

Chefredaktör Ulf Ivarsson väckte frågan: Mot bakgrund av att Livgardesgruppen nu har broar och förbindelser som typobjekt under två år vore det intressant att veta hur det är ute i landet. Ring runt och kolla!

Här är min telefonrapport.

Den allmänna uppfattningen bland stabsoff och ute på utbildningsgrupperna är att med nästan obefintlig militär hotbild är "nedrustningen" för skydd av broar och järnvägsförbindelser påtaglig. Vägverket har avlyst många större broar som skyddsobjekt och det är därför ovanligt att hemvärnsförbanden övar försvar av bro.

Överstelöjtnant Martin Bodin, Väster-norrlandsgruppen, påpekar att under det kalla kriget var det en stor uppgift för luftvärnsförbanden att skydda broar och järnvägsförbindelser efter Norrlandskusten och tillägger:

– Jag anser att terroristhotet inte är en exklusiv 08-angelägenhet, utan kan utlösas var som helst under förutsättning att handlingen har ett symbolvärde och skapar publicitet. Så visst kan en terrorhandling drabba inrikesflyget, en större bro eller ett kraftverk även ute i landet.

Major Per-Olof Eklöf, Dalregementsgruppen, bekräftar att gruppen numera

inte har någon bro som skyddsobjekt inom sitt verksamhetsområde, men om det skulle bli ett skymningsläge, med terrorhot, kan det självklart bli aktuellt efter hemställan från länsstyrelsen.

Överstelöjtnant Anders Jansson, som ansvarade för territoriell planering inom dåvarande mellersta militärdistriktet, intygar att broar som skyddsobjekt är en beslutsfråga tillsammans med andra myndigheter.

Alltså, skydd av bro har låg prioritet, men mental beredskap finns att dessa kan bli skyddsobjekt vid terroristhot.

Några större broar

utanför Stockholm:

Rörliga järnvägsbroar:

Ett sextiototal

Större fasta broar:

Öresundsbron (16 km)

Ölandsbron (6 072 m)

Höga Kustenbron (1 210 m)

Älvsborgsbron (933 m)

Nya Svinesundsbron (704 m)

Sandöbron

Tjörnbron

HANSEMAN CALÅS

T F BROKRAMARE



Här i judolokalen brukar hon vara klädd i den vita judodräkten. Men för tidningens skull fick det bli ihop med hemvärnets gröna uniform.

Fia ger Borgsjö grönt

**Könsdiskriminering i Försvarsmakten?
Det finns i alla fall inte i Borgsjö hemvärns-
kompani, menar 20-åriga Sofia Götze.**

Sofia Götze vet inte vad som drog in henne i hemvärdet.

– Men jag vet vad som håller mig kvar. Jag får samma chanser, samma uppgifter, samma krav, samma rättigheter och skyldigheter som alla andra.

Fia som hon kallas är från Sundsvall. Hon har gått ut räddningsgymnasiet i Ånge, drygt tio mil väster om Sundsvall. För tillfället är hon utan jobb, men siktar på att plugga vidare till hösten inom fredsarbete eller internationella relationer. Dessa utbildningar är på distans, så hon kan bo kvar hemma i Sundsvall.

Men egentligen är hon lika mycket hemma i Borgsjö i närheten av Ånge.

– Borgsjö kompani är toppen. Där är mina riktiga vänner. Det är suveränt att träffa alla och dra iväg på övning. Alla pratar med alla, det spelar ingen roll om man är kille eller tjej, lång eller kort, smal eller tjock, ung eller gammal. Alla är vänner som ställer upp för varandra.

Det militära inleddes för Sofias del med att hon gick in i FBU hösten 2002. Då var det som sjukvårdspraktikant. Ett val som är naturligt då pappa är läkare och mamma sjuksköterska. FBU ledde in i hemvärdet hösten 2004. Där har hon också fått

en form av extra föräldrar som betyder mycket för henne.

Vitt och grönt

Fia kan sägas vara van vid två sorters uniformer, en vit och en grön. Det stora intresset vid sidan om hemvärdet är judo. Hon både tränar själv och är tränare med ett stipendium från klubben. Hon lägger omkring tio pass i veckan på judo.

Hon började fundera på sitt engagemang inom hemvärdet när en träningskompis frågade henne hur hon såg på svenska försvaret och allmän värnplikt för kvinnor.

– Då kunde jag nöjt konstatera att jag inte stött på någon form av könsdiskriminering i vårt kompani, varken bland befäl eller oss vanliga soldater.

Det blir lite konkurrens om tiden nu framöver. I mitten på februari blev det klart att hon engageras som ungdomsledare av Försvarsutbildarna i Västra Medelpad.

– Om jag vill få in fler i hemvärdet? Ja, visst. Men det behöver inte vara unga som jag. Åldern spelar ingen roll.

TEXT: BENGT PLOMGREN

FOTO: PER HELANDER

MILITÄRA MINNEN:

**Minnesvärt 20
maj 1940**



● Koncentrationslägret i Auschwitz öppnas i och med att 30 tyska fångar anländer. Detta är förspelet till "Förintelsen" som senare skulle beslutas vid konferensen i Wannsee den 20 januari 1942.



● Vid Pansartåget Kirunas premiärtur beskötts ett tyskt flygplan som kränkte svenskt luftrum över Malm-banan. Planet besvarade elden och vpl Sven Sjöberg stupade för kulorna på Vassijaure järnvägsstation. Sven Sjöberg, och övriga som förolyckades under den svenska beredskapen (totalt 781 personer), hyllades med en minnessten som avtäcktes på järnvägsstationen 2002.

● Författaren och nobelpristagaren (1916) Verner von Heidenstam avlider.

Den 6 juli firas hans födelsedag på Heidenstams Övralid och då utdelas också Övralidspriset till en författare eller forskare inom områdena litteratur eller historia.

● Kallelse att bilda Hemvärn på Rådmansö skickades ut den 4 maj och redan den 20 maj hade många ansökningar inkommit. Vid ett möte vid Åkerö vägskaal beslutades att bilda ett Hemvärn inom socknen. Förbandet utgör i dag 15:e skärgårdskompaniet i första skärgårdsbataljonen.

HANSEMAN CALÄS

Orust fick fint jubileumsbesök

Generalen Hans Berndtsson deltog i 65-årsjubileet men Georg Skansebo var huvudperson.

● När hemvärnet på Orust hade 65-årsjubileum i oktober, fick dom fint besök från högsta ort. Generallöjtnant Hans Berndtsson, tidigare stf överbefälhavare, var på plats och hyllade. Hans Berndtsson som efter sin pension har fortsatt att arbeta som rådgivare åt försvarshögkvarteret, konstaterade i ett föredrag som hölls under jubileet att nu finns 30.000 aktiva hemvärnsmän och kvinnor, det behövs många fler. Han tog också upp nödvändigheten att öva hemvärnet.

Jubileets huvudperson var Georg Skansebo, 90 år. Det var han som startade och var med om att bygga upp hemvärnet på Orust mitt under brinnande krig.

– Vi började att prata om något slags hemmaförsvar redan sommaren 1939 men det blev inget av det. Men när tyskarna gick in i Norge, då blev det fart på gubbarna i Stockholm berättade Georg. I februari 1940 började vi att öva med armbindlar och linnerockar. De första övningarna fick en del av oss ha käppar istället för gevär för det var svårt att få fram så många vapen, minns den då 21-åriga hemvärnschefen Georg Skansebo. Georg blev senare chef för 13 hemvärnsområden utmed Bohuskusten.

Ring om det händer nåt

Nu består Orust hemvärn av en pluton om 30–35 personer.



Detta budskap kunde Orustborna läsa på många stolpar och plakat i januari 1940.

– Området skulle behöva hundra man, berättar hemvärnschefen Tore Carlsson och fortsätter: Det är svårt att rekrytera de unga till försvaret, vi får lita på att det inte blir något krig, men vi kan fortfarande göra stor nytta vid katastrofer och olyckor.

Som en smäll på käften

Vid den stora översvämningen sommaren 2003 när Orust blev ett katastrofområde blev Tore besviken på kommunens ledning.

– Mina gubbar satt med kläderna på och väntade hela första natten, det blev inget larm, det kändes som en smäll på käften, säger Tore och vänder sig till representanterna från kommunen.

– Vi är glada att ni inte lämnar oss i fred och vi ska bättra oss, sa kommunstyrelsens ordförande



Thomas Gustavsson bevakade hemvärnsgården under jubileumsfesten.

Roger Hansson.

Jag har samlat en del material som visar några av de första stegen till hemvärnets tillkomst.

I januari 1939 föreslog den dåvarande översten Helmer Bratt i en artikel i "Krigsvetenskapsakademins tidskrift": Man kan också tänka sig särskilda hemvärn, organiserade av civil personal och inordnade i de civila luftskyddsorganisationerna.

Här präglades första gången ordet "hemvärnet" i den offentliga diskussionen.

Den 18 december 1939 samlades några män ur Lits skytteförening i Jämtland för att dryfta frågan om att starta en hemskyddsorganisation.

Den 4 januari 1940 startade en hemvärnsförening i Tärnsjö med omkring 75 personer. Samma dag grundades även en förening i Nora.

Den 18 januari 1940 hade tidningen Östersundsposten ett upprop om bildandet av ett hemvärn i Lit. På grund av detta upprop förklarade sig 260 personer villiga att delta.

Den 26 januari 1940 gjorde ÖB en förfrågan till Konungen om att få sätta igång en utredning av hemvärnet.

Den 2 februari 1940 startade utredningen. Samma dag grundades Morlanda hemvärn på Orust.

Den 29 maj 1940 fattade riksdagen beslut om hemvärnets grundande.

I slutet på 1940-talet kunde man läsa i Stockholms-Tidningen: "Det är svårt att säga, vem som var det moderna hemvärnets fader. När man på militärt håll hade ögonen öppna för behovet av en organisation av hemvärnskaraktär, så var det säkert reaktionen i de djupa leden inför händelserna ute i Europa som satte fart på myndighetenas arbete. Det kan sägas att vårt nuvarande hemvärn är en legalisering av de olagliga beväpnade styrkor, som på frivillighetens väg skapats på olika håll i landet där medlemmarna på ett utomordentligt sätt visade folkets försvarsvilja".

**Text och Foto:
Mats Gillners
lokalredaktör
Bohus-Dalgruppen**

Georg Skansebo, 89 år, avled i januari 2006.

Femton lärde sig sköta Frida

● Att skapa och redigera hemsidor, samt att hantera Frida-systemet var teman vid den Försvarsutbildarkurs i datahantering som nyligen hölls i Ystad.

Ett femtontal funktionärer i förenings- och förbundsstyrelse ur Försvarsutbildarna och hemvärnet från Skåne och Blekinge deltog i kursen.

En hel dag ägnades åt att ska-

pa och redigera hemsidor. Utmärkt lärare för denna del var Per Nordlund från Försvarsutbildarnas centralförbund. Han jobbar som webmaster i förbundet.

Söndagen ägnades åt att hantera Frida-systemet, (Frivorgs dataadministration för personal och utbildning). Här fick vi lära oss att registrera medlemmar, deras kompetens, färdigheter

och utmärkelser. Dessutom att planera och lägga upp kurser i Frida. Hans Hansson, kassaförvaltare i Centralförbundet, delade med sig av sina gedigna kunskaper inom denna del. Teori och praktik varvades, men kanske i ett något för högt tempo.

Kursen var förlagd till Fredriksbergs kursgård, strax öster om Ystad. Gården ägs sedan 1994 av

Ystads FBU-förening, och används som utbildningsplats, men även för uthyrning till civila sammankomster av varierande slag. Till gården hör sex hektar mark, som används som miniövningsfält vid kurser. Här finns även en stugby med plats för 45 gäster i dubbelrum.

**Lennarth Johansson
lokalredaktör för Skåne**

Kort bröllopsnatt för Pia och Thomas

Engagemanget i rollen som hemvärnsman är det inget fel på när det gäller 38-årige Tomas Braxenholm.

● Ett giftermål dagen innan hemvärnsövningen är inget som hindrar plikttrogne hemvärnsmannen Tomas Braxenholm från Kramfors att inställa sig för tjänstgöring.

Tomas och hans älskling Pias äktenskap välsignades av prästen Agne Andersson en fredag eftermiddag i församlingsgården i Kramfors. Lördag morgon, efter en ovanligt kort bröllopsnatt, deltog Tomas i en utbildning med Angermannabataljonen.

– Det kan hända att jag kommer lite sent, hade Tomas sagt till kompisarna strax före vigseln, men så blev det inte. Den nyblivne äkta mannen infann sig glad i hägen i rätt tid precis som han brukar.

– Pia hade inga invändningar mot att jag försvann på lördagsmorgonen, berättar Tomas. Hon är van. Vi har varit ihop i femton år och hon accepterar att jag är på hemvärnsövning eller är ute och jagar.

– På hösten är hon jaktänka eftersom jag jagar både älg och småvilt i princip så fort jag får en stund ledig.

Andra kvinnor skulle säkerligen ha velat behålla sin nyblivne make ett tag till, men inte Pia.



Lika punktligt som vanligt infann sig Tomas Braxenholm till hemvärnsövningen trots att han dagen innan gifte sig med sin Pia.

– Vi hade bestämt det här i förväg, säger hon. Jag har inget emot att Tomas åker på hemvärnsövningar. Han är mycket engagerad i den verksamheten och jag vill inte hindra honom.

Tomas är på gång som ställföreträdande kompanichef i Härnösands kompani.

**Text & foto:
Uno Gradin**

Annons

Suveräne Ulf förbundsmästare i skytte



Guldmedaljören Ulf Lindeberg under pågående förbundsmästerskap på Jämtön utanför Råneå i Norrbotten.



Johan Salmi 78 år, den äldsta tävlande i Ak 4-klassen. Johan som tävlat i hela 62 år har många guldmedaljer bakom sig.

● För andra året i rad arrangerade Niemisels skytteförening i Norrbotten förbundsmästerskap i fältskjutning för ak 4 och gevär. Cirka 130 skyttar deltog och gjorde upp om medaljerna. Ett sextiotal automatkarbinskyttar tillresta från hela Norrbotten gav sig ut i terrängen runt Jämtön utanför Råneå för att skjuta på de sex fältskyttestationerna.

– En bra upplagd fältskjutning som var rolig att skjuta, säger segraren och guldmedaljören Ulf Lindeberg från Norrbottensgruppen G 63.

Det blev en tuff match för Ulf som hade Erik Berg från Piteå strax bakom sig hela tiden. Erik knep silvermedaljen med minsta tänkbara marginal. Bronsmedaljen gick till Magnus Häggblad, även han från Piteå. Både Ulf Lindeberg och Erik Berg visade vid SM-skjutningarna 2005

i Halmstad att Norrbottensgruppen har de bästa skyttarna i Sverige.

Den äldsta deltagaren var Johan Salmi med sina 78 år från Övertorneå Södra. Johan har varit skytt i hela 62 år och har meriter såsom SM-guld i lagskjutning med k-pist, SM-guld och Svensk militärmästare i skidskytte.

Norrbottens skytteförbund arrangerar också ett Junior-SM under augusti månad i Boden. Ungdomar upp till 25 år deltar.

– Det här kommer att bli ett innehållsrikt och trevligt arrangemang för ungdomarna och vi väntar många deltagare från hela landet säger ordförande i Norrbottens skytteförbund, major Harry Thornéus.

**Text & Foto: Göran Ahlman
Lokalredaktör
Norrbottensgruppen**

Angermanna lär sig ge order

● Angermanna hemvärnsbataljon har nu en bra grund att stå på när det gäller ledning och orderarbete.

Vid en tvådagars utbildning vid stabsplatsen i Härnösand i mitten av februari utarbetades bataljonens grundorder. Ett 20-tal mycket motiverade hemvärnsbefäl tillhörande bataljonsstaben och kompaniledningarna deltog i de båda intensiva kursdagarna.

Utbildningen genomfördes i samarbete med Försvarsutbildarna Västernorrland och leddes av bataljonschefen Sven-Erik Söderin.

Bataljonen tillämpar den nya fempunktsordermallen och det kräver en god grund att stå på

när det gäller bland annat ledningsmetodik och teknik.

– Den utbildning som genomförts är en bra grund när det gäller ledningen av bataljonen med dess kompanier, säger Sven-Erik Söderin.

– Jag är mycket nöjd med det engagemang och intresse som visades. Eftersom grundordern utarbetades tillsammans med den personal som sedan ska tillämpa den får man en hög grad av delaktighet och känedom om de bedömanden som ordern bygger på.

– Det underlättar det fortsatta arbetet med både ledning och orderarbete, säger Sven-Erik Söderin.

Uno Gradin

Hemvärnssoldater säkrade terrängen

● I mitten av februari deltog hemvärnets insatsplutoner i Halland i en samövning med Luftvärnsregementet Lv 6 grundutbildningsbataljon. Från årsskiftet ingår Hallandsgruppens hemvärnsförband i Luftvärnsregementet Lv 6. Cirka 650 värnpliktiga från Lv 6 samt 150 hemvärnssoldater deltog i övningen.

Övningens tema har ett internationellt perspektiv. Scenariet utspelade sig mellan två republiker som har haft en långvarig tvist som slutat i ett försök till en statskupp. En av republikerna har begärt att en internationell beväpnad fredsstyrka ska sändas till platsen.

Hemvärnsplutonernas uppgift

var att säkra terräng för luftvärnsförbandet som senare skulle gruppera i området. Senare under dagen underställdes insatsplutonerna ett mekaniserat robot 70- kompani, robot-97- samt stabskompani. Hemvärnsplutonerna fick även transportskydda förband och chefer.

I framtidens hemvärnsövningar är det av stor betydelse att olika förband får möjlighet att samöva. Hemvärnet får en positiv uppmärksamhet för de värnpliktiga soldaterna. Hemvärnet får insyn, förståelse och kunskap i andra förbands materiel och vapensystem.

Roger Bengtsson

Vargavinter för hundar



Återhämtning i basen efter avslutat pass. Att ligga på halm är värmande och ganska mysigt en solig vinterdag.

● Årets "Hundkurs SÄK vinter" är början på något nytt för hundtjänsten i hemvärnet och hundtjänstbefälet Adam Hovind.

Hemvärnet har många förband som agerar i vintermiljö men saknar vinterutbildning för hundtjänst. Det finns ett behov att fylla för befäl och instruktörer i hemvärnet. En som kommer att fylla denna brist är hundtjänstbefälet Adam Hovind från Upplands- och Västmanlandsgruppen.

Syftet är att bli en resurs och stödja utbildningsgrupperna. När kursblocken är klara är Adam specialinstruktör i hundtjänst och kan vidareutbilda hundförare och hundtjänstinstruktörer.

Kursen genomfördes på F 21

av hundplutonen med kapten Johan Lindahl som kurschef. Kursens främsta mål är att utbilda hundföraren i att bibehålla hundens och sitt eget stridsvärde vintertid. Kursen innehåller även allmän, grundläggande vinterutbildning, hundens roll i säkerhetsförbandet, bevakningsdressyr, taktisk användning, bas-tjänst samt fysisk träning med hund i vintermiljö. Kursen avslutas med en taktisk examination i fältmiljö över två dagar. Vinterkursen är en kurs i ett block om fyra delar för att bli specialinstruktör hund i Försvarsmakten.

– Kursen var jättebra och jag ser fram emot att gå de resterande delarna, säger Adam Hovind.

Text & foto: Bo Eriksson

Annons

Annons

Anne-Marie växlar ner

Vi har en jätteplats inom framförallt hemvärnet men också i samhällets krishantering, menar Kvinnliga bilkårens ordförande Anne-Marie Medin.



Efter tio tuffa och spännande år som ordförande i Kvinnliga bilkåren tackar Anne-Marie Medin nej till att kandidera för en ny period.

Men man har också ett jätteproblem.

– Rekryteringen är nästan omöjlig i storstäderna. Där tar ju ungdomarna inte ens körkort!

Vi träffar Anne-Marie Medin på Kvinnliga bilkårens kansli på Östhammarsgatan i Värtan i Stockholm, inte långt ifrån högkvarteret uppe på Lidingövägen.

Det känns lite symptomatiskt att det är en kvinna från landsorten och inte en från storstad som är ordförande i Kvinnliga bilkåren. Anne-Marie är ursprungligen från Norrköping.

– Jag är kontorsmänniska och ekonom. Jag ville ha en annorlunda hobby. 1979 när vi bodde i Sala fick jag på en finlandsfärja höra talas om bilkåristerna och då blev jag medlem. Hon blev direkt mycket aktiv både som förare och som funktionär.

Tuffa och spännande år

I mars 1993 hoppade hon på ett vikariat på kårens centrala kansli i Stockholm.

Hon blev sedan vald till vice ordförande 1994 och ordförande 1996. Anne-Marie har jobbat heltid med bilkåren i tretton år.

Hon har varit med på massor av inspektioner och alla rikshemvärnsting sedan 1995, utom det sista, då hon var sjuk.

Ordföranden väljs på två år och nästa årsstämma för val är i Växjö till hösten. Men då har Anne-Marie avböjt att kandidera för en ny period. Detta trots att hon inte har något nytt jobb som väntar på henne.

– Nu får det räcka. Det har varit tio tuffa och spännande år. Samtidigt så har utvecklingen vänt åt rätt håll och då känns det lämpligt att lämna över till någon annan.

Kvinnliga bilkåren har i dagsläget runt 7 000 medlemmar. Man har som mest varit uppe i runt 13 000. Det finns kanske en allmän uppfattning, möjligen fördom, om att medelåldern bland bilkåristerna är hög.

– Det stämmer inte. Medelåldern är 35 år. Men vi måste nyrekrytera. Det går bra

på landsorten, allra bäst går det i Norrland. Men storstäderna är våra vita fläckar. Där är det nästan omöjligt.

Situationen är jämförbar med hemvärnet som helhet.

– Ja, där finns det för många ”nollor” bland oss alla. Det är märkligt eftersom det är frivilligt.

Kvinnliga bilkåren har en lång och stolt historia. Grunden lades precis innan andra världskriget. Starten blev en utbildning av kvinnliga förare för ambulanser och lastbilar i Göteborg våren 1939. 20 ersättningsförare registrerades den 7 juni. Innan kursen avslutades enades man om att bilda en bilkår.

Den 1 maj 1942 samlades i Stockholm 55 kvinnor som representerade bilkåren i Göteborg, Stockholm, Sundsvall och Uppsala samt Kvinnoföreningarnas beredskapskommittéers lastbilsförarkurser från Gävle, Linköping, Mjölby, Norrköping och Nynäshamn. Då bildades Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund, SKBR.

Det var historien. Men vad betyder Kvinnliga bilkåren i dag?

– Vi betyder fortfarande mycket. Inom hemvärnet har vi en jätteroll. Vi är också viktiga för samhällets krishantering. Vi utbildar bandvagnsförare till Svenska kraftnät och tankbilsförare till energimyndigheten tillsammans med Frivilliga automobilkåren, FAK.

Kraftsamla för hemvärnet

Svaren kommer klart och entusiastiskt på varje fråga. Men på en fråga dröjer hon rejält med svaret: Är rollen som avtalsorganisation inom hemvärnet självskriven?

– Om vi inte lyckas få fram förare till hemvärnets övningar då kan det bli frustration. Redan nu försvinner en del förare in i egentliga hemvärnet. Det kan tänkas att hemvärnet i framtiden vill, i dubbel bemärkelse, köra själva.

Men som närmaste mål och inriktning för Kvinnliga bilkåren och hennes efterträdare tvekar hon inte ett dugg.

– Vi ska prioritera och kraftsamla för hemvärnet. Hemvärnet är vår största kund och det är där vi hör hemma.

TEXT: BENGT PLOMGREN

FOTO: SÖREN LUND



Majoriteteten vill byta till ak 5

Det talas mycket om hemvärnets handeldvapen. Varför inte göra som tidigare skribenter föreslagit, byta ut ak 4 och nu även pistol m/88 mot ak 5? Jag har aldrig fått en tillfredställande förklaring till varför Försvarsmakten inte satsar på ett enhetligt vapen för alla förband.

Försvarsmakten har tiotusentals ak 5 liggande i mobförråd efter de senaste årens nedskärningar. Varför inte använda sig av dessa? Inget ont om ak 4 då detta vapen är högst användbart och robust, men just i ordet robust ligger en del av problematiken. Ak 4 är tungt och skrymmande i jämförelse med ak 5, ammunitionen tar mer plats och är därmed tyngre i lika kvantitet. Ak 5 har dessutom färre rörliga delar och är lättare att rengöra. (Jag har själv erfarenhet av bägge vapnen.) Varför tillföra mer eller mindre meningslös utrustning (såsom baskern) istället för effektiva uppgraderingar som fyller sin funktion?

Jag har i dag ingen pålitlig statistisk information som visar på



"Men jag kan nog med torrt på fötterna säga att det är en majoritet ..."

hur många som skulle vilja byta sin ak 4 mot ak 5, med eller utan rödpunktsikte. Men jag kan nog med torrt på fötterna säga att det är en majoritet, inte minst i

insatsorganisationen där kravet på rörlighet och utrustning har nått en nivå näst intill arméns.

Fänrik E. Nilsson
612:e insatsplutonen

Nådistöten för Hemvärnet?

Hemvärnsbefäl i Örnsköldsvik är kritiska till idén om en hemvärnsvecka. Läs inlägget på www.hemvarnet.mil.se

Debattregler

Många vill vara med på Läsarnas forum. Skriv därför kort, högst 3000 tecken, och koncentrera dig till ett ämne i taget.

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera (korta) insända bidrag.

Anonyma insändare accepteras bara i undantagsfall.

Redaktionen måste dock alltid ha namn och adress. Ange om du önskar placering i nättidningen eller papperstidningen.

Adress: Tidskriften Hemvärnet, Debatt, 107 85 Stockholm

Kaliber 7,62 är mer utvecklingsbar

Vid ett utbildningstillfälle på utländska vapen har jag fått höra en vapenofficer ge en trovärdig förklaring till att vi behåller ak 4:an. Vapen med gas-vridlåsprincipen går ej att utveckla mer vad gäller funktionen. Utsidan är bara kosmetika. Metoderna att skydda sig blir bättre och bättre. Kvarstår att utveckla verkansdelen (projektalen). Då 7,62 är mer utvecklingsbar än 5,56 hör förstnämnda till framtiden.

Även jag har erfarenhet av bägge vapnen och gillar 5:an vad gäller vikt och smidighet. Det går kanske att modifiera vissa va-

pendelar för att få 4:an smidigare utan att försämma prestandan. Detta är ett försök att göra en lång förklaring kort.

Petri Sjöstedt

"Utsidan är bara kosmetika."



Skapa skyttesamarbete med polisen

Vill ta upp en fråga som jag tycker är viktig och vital för oss i försvaret. Det är att vi får inte tillräckligt med erfarenhet av skytte. All är ju inte jägare eller sportskyttar. Det borde ges fler tillfällen att utöva skjutning, framför allt skytte som är kopplat till våra tjänstevapen. Det måste finnas en lösning på detta då det orsakar osäkerhet. Vi har inte ens några banor att utöva skyttet på längre, men hela tiden ställer man större krav på oss.

Det civila sportskyttet är säkert bra men det är inte samma som att skjuta med våra tjänstevapen. I försvaret utövar vi skytte på ett mycket annorlunda sätt än i sportskyttet. Vi anstränger oss hårt fysiskt och måste ändå kunna träffa våra mål och dessa mål skjuter dessutom tillbaka.

Detta skapar en extra psykisk press på oss. Vi kan inte som civila sportskyttar fixera målet en längre tid. Istället borde vi inleda ett samarbete kring skyttet med polisen som många gånger utsätts för stressiga och fysiskt krävande situationer i sin tjänst. Man bör kanske bilda en skytteförening som är till nytta för både militär och polis?

Furir M. Väisänen
insatsplutonen i Dalsland

Bra med en veckas KFÖ

Äntligen kan vi få avlösningen i staberna att fungera och nu är alla med självbevarelsedrift tvungna att byta strumpor och underkläder åtminstone några gånger under veckan. Det är två av alla fördelar som finns med att kalla in hela förbandet till minst en veckas övning. Om detta blir verklighet, är det det bästa som hänt på länge.

Martin Widqvist
sjukvårdsgruppchef
1622 hvkompaniet



Var med i debatten

Genmäle med anledning av Ulf Ivarssons inledare i Hemvärnet nr 1/2006.

Ulf, var med i debatten istället för att skolka.

Ulf, jag kan inte låta bli att undra om du och jag befinner oss i samma tidsålder? Har det undgått dig att det har inträffat en formlig säkerhetspolitisk jordbävning sedan Berlinmuren föll 1989 och en av vår tids värsta diktaturer, Sovjetväldet, föll samman 1992?

Då jag i dag ser på Europa efter det kalla krigets slut drar jag en suck av lättnad. Jag är tacksam över att ha fått uppleva en unik och världshistorisk nedrustning. Jag ser hur världshistoriens största ansamling av förstörelseförmåga har smält ihop till nästan ingenting. Borta är de 90 000 stridsvagnarna, de över 100 000 artilleripjäserna och de 15 000 stridsflygplanen som stod mitt i Europa, mitt emot varandra. Borta är möjligheten till krig inom 24 timmar. Istället finns Wiendokumentet med en omfattande rustningskontroll och inspektionsverksamhet som säkerställer freden och säkerheten i vår tids Europa. Borta är hotet från Sovjetväldet som på sin tid var reellt och farligt. Jag vet, för jag var chef för första bataljonen på IB 4 och kände som många andra av allvaret under det kalla kriget. Det var en verklighet som jag helst vill slippa uppleva igen.

Nu är allt borta. Istället samarbetar Europas länder inom en säkerhetspolitisk gemenskap – den Europeiska Unionen som ersatt Nato och Warsawapakten. Alla länder har genomfört väsentliga och oftast större reduktioner av sina försvarsmakter än vad vi har gjort. Det finns en gemensam europeisk säkerhets- och försvarspolitik som syftar till att Europas länder tillsammans genom internationella insatser skapar fred och säkerhet utanför Europas gränser. Vi i Sverige är en del av detta och ger vårt bidrag.

Jag undrar om du har uppfattat att omvärlden har förändrats och att vi måste förhålla oss till den utvecklingen. Det är Folk



"Jag delar inte din uppfattning att den 'har karaktär av särintressenas kamp om den krympande kakan'..."

och Försvars uppgift att skapa arenan för diskussion och debatt om den föränderliga säkerhets- och försvarspolitik. I den diskussionen vill jag undvika att anlägga perspektivet antingen det ena – nationellt försvaret, eller det andra – det som du lägger samman "säkerhetspolitik i stort, krishantering i Europa, samhällets sårbarhet,

fredskriser, nödvändigheten att skydda oss mot elavbrott och epidemier med mera". Det handlar inte om det ena eller det andra utan att finna en avvägning mellan olika behov. Av dessa är det nationella försvaret ett självklart viktigt fråga som ska återfinnas på agendan.

Du och jag har helt skilda perspektiv på rikskonferensen. Jag

delar inte din uppfattning att den "har karaktär av särintressenas kamp om den krympande kakan" att det är "en arena för symbiosen mellan media och politiker" och att "talskrivare och informatörer i den uppåtsträvande politiska klassen ser till att tv och Dagens eko får stå först i kön".

Jag skolkade i skolan och jag minns vad min lärare påpekade, nämligen att skolk är samma sak som brist på engagemang och dålig tilltro till den egna förmågan. Istället för att skolka så välkomnar jag att du är med och diskuterar och argumenterar för hemvärnet och det nationella försvaret. Det är det som är meningen med rikskonferensen och det är det som är en del av demokratin.

Lars Ekeman
Generalsekreterare
Folk och Försvar

Ulf Ivarsson svarar: Enigheten faller sönder

Bäste Lars. Jag medger att jag var polemisk i mitt val av rubrik och tendens i min inledare. Syftet var att locka läsare till spalten. Dock deltog jag i alla de programpunkter som var av särskilt intresse för just mina läsare. Direkt efter varje anförande lades mina hastigt författade texter ut på nätet (tack för fin service).

Skolket. En liten redaktion lever med ständig tidsbrist och måste välja en effektiv strategi. Tidningens centrala tema är hemvärnet och dess systerorganisationer inom den frivilliga försvarsfamiljen. Hemvärdets huvuduppgift är att med vapenmakt hävda Sveriges suveränitet och skydda samhället mot militära angrepp. Av detta följer för tidningens del en lägre prioritet för omvärldsbevakning, säkerhetspolitik, samhällets sårbarhet och fredskriser.

Du undrar om jag uppfattat att världen förändrats. Jodå, men hur man ser på världen beror på var man står och vilka

intressen man representerar. Just nu verkar alla i försvarssektorns elit titta genom samma färgade glasögon och så även på Folk och Försvars konferens, trots att du vill ha en avvägning. Men den säkerhetspolitiska gemenskap som du talar om kan se helt annorlunda ut om den betraktas från andra utgångspunkter. Den skenbara enigheten faller sönder. Jan-Erik Gustafsson, ordförande i Folkrorelsen mot EU anser till exempel att svensk utrikes- och säkerhetspolitik i praktiken förlorat sin självständighet (Kritiska EU-fakta nr 98). Försvarsforskaren Johan Tunberger hävdar att försvaret är en särintressenas kamp (Hemvärnet nr 3/2005). Professor Stefan Hedlund säger att svensk försvarspolitik just nu handlar om allt annat än försvar (2/2005). Docent Wilhelm Agrell säger att nedrustningen av det svenska försvaret inte är folkligt förankrad (nr 5–6/2005). Författaren

Margareta Zetterström anser att regering och riksdag gjort en felaktig analys av säkerhetsläget: "Rysslands utveckling är mycket farlig" (nr 4/2005). "Tanken bakom omläggningen av Sveriges försvar är väl dold" enligt docenten i statskunskap Ann-Sofi Dahl (nr 2/2005).

Röster av detta slag syns inte mycket spår av i underlagen till försvarsbesluten. Är du missnöjd med en diagnos kan du vända dig till nästa doktor och få en ny, men försvarsberedningen konsulterar bara den gamla trötta husläkaren som ordinerar sina vanliga piller. Vi är många som oroas över den brist på intellektuell spänst och kurage som råder i försvarsdebatten. De obundna, friska och överraskande analyserna är helt enkelt för svåra att komma åt. Där har Folk och Försvar en uppgift, liksom tidsskriften Hemvärnet. I vår lilla nisch av försvarsdebatten försöker vi ta det ansvaret.



Fyra studier för att säkra hemvärnet

Under de senaste åren har, som alla vet, antalet värnpliktiga minskat dramatiskt. Under de senaste åren har även hemvärnets personal minskat, men denna förändring är till stor del en bortrensning av det luftslott som funnits av icke aktiv personal i listorna. Det minskade antalet värnpliktiga innebär naturligtvis på sikt ett minskat rekryteringsunderlag för hemvärnet. För att upprätthålla ett slagkraftigt hemvärn måste vi nu bli bättre på att rekrytera och att hålla kvar den personal vi får in. För att göra detta behövs kvalificerade analyser av potentiella hemvärnssoldaters attityder samt av beteende och attityder hos befintlig personal. Vi måste nog-

Lägg ner Folk och Försvar

Precis som framgår av inledaren i nr 1/2006 har Folk och Försvar ändrat kurs, från att ha varit en organisation som främjat svenska folkets försvarsvilja och folkförankring till att bli forum för sårbarhetens kamp om vad som blivit kvar efter avvecklingarna. Folk och Försvar har spelat ut sin roll.

Regeringspartiet har ambitioner att utöva styrning av opinionsbildande organisationer genom tillsättningar av nyckelpositioner inom dessa, till exempel Svenska Kyrkan. Folk och Försvar följer detta mönster. Dess ordförande är statsministerns högsta chef, LO-basen Vanja Lundby-Wedin. Varför? Hon borde väl ha fullt upp med att styra Landsorganisationen? Toppstyrning av detta slag minskar tilltron till den objektivitet som bör vara självklar inom organisationer som Folk och Försvar.

Kan inte Folk och Försvar få leva sitt eget liv, obundet och fritt från politikerpekpinnar bör organisationen läggas ned. De pengar som sparas in kan då i stället skänkas till exempelvis Läkare utan gränser.

Per Sjöswärd

samt undersöka vad det är som får vissa personer att gå med i hemvärnet men som uppenbarligen inte lockar det stora flertalet av dem som skulle kunna vara med.

Den nyligen genomförda enkätundersökningen bland drygt 400 hemvärnssoldater är ett steg i rätt riktning, om än ett litet steg. Nedan skisseras fyra studier som enligt mitt bedömande bör genomföras snarast.

1. Kvalificerad analys av PLIS-data.

Den nuvarande analysen av materialet i PLIS begränsas, vad jag vet, till att beräkna olika typer av medelvärden och andelar. Denna analys bör kompletteras med ett mer sofistikerat modellarbete där till exempel kontraktsuppfyllnad eller antal tjänstgöringstimmar förklaras med historiska data, ålder, befattning och övrig tillgänglig information.

2. Stor attitydundersökning med befintlig personal.

Vi måste nogsnart kartlägga varför vår befintliga personal är med. Det är viktigt att försöka bestämma den relativa betydelsen av flera olika aspekter: personlig utveckling, civilt meritvärde, ekonomi och karriärmöjligheter inom hemvärnet. Attitydundersökningen måste base-

ras på ett stort urval för att få spridning i flera dimensioner: ålder, befattning, bostadsort, civil sysselsättning, familjeförhållanden. Helst bör information från attitydundersökningen delvis användas i den modell som diskuterades ovan. Lämpligen kombineras denna kvantitativa studie med djupintervjuer med ett mindre antal personer för att bättre förstå orsakssamband och processer.

3. Stor attitydundersökning med potentiella hemvärnssoldater.

Även om antalet värnpliktiga har minskat under de senaste åren så finns det ju än så länge ett stort antal personer som av olika anledningar inte är med. För att kunna rekrytera dessa måste vi veta mer om deras attityder och hur deras bild av det moderna hemvärnet ser ut. Det är viktigt att fastställa om det är ett genuint ointresse som ligger bakom "valet" att inte vara med i hemvärnet eller om det är tid och ekonomi som har den avgörande betydelsen. Även för denna undersökning måste urvalet göras stort för att säkerställa spridning i olika dimensioner.

4. Attitydundersökning med arbetsgivare inom olika sektorer.

Att vara chef i hemvärnet tar mycket tid. Den ekonomiska er-

sättningen motsvarar knappast den nedlagda tiden om normala mått på värdet av fritid används. Samtidigt är det mycket viktigt att vi har engagerade chefer och engagemang tar tid. Den som är chef får mycket tillbaka i form av personlig utveckling men naturligtvis skapar ett stort engagemang friktioner. För att i framtiden kunna rekrytera duktiga chefer och förmå dem att delta i tidskrävande utbildning måste vi sälja in vår kompetens hos arbetsgivare på samma sätt som reservofficerarna har lyckats sälja in sin dubbla kompetens. För att möjliggöra detta behöver vi kartlägga arbetsgivares attityder till hemvärnet och vår chefskompetens.

De fyra studierna ovan kräver omfattande ekonomiska resurser (mer än 1 miljon kronor) varför de knappast ryms inom den ordinarie verksamheten. Hur medel skall resas lämnar jag till dem som bättre förstår sig på hur detta låter sig göras. Kompetens att genomföra dessa studier finns sannolikt inte på rikshemvärnsavdelningen eller på högkvarteret i övrigt. Kompetensen finns dock inom hemvärnsrörelsen, men låter sig knappast göras på ideell basis.

Magnus Sjöström
Västerås

Gör varje enhet unik

Läste att t Försvarsmakten spårar lite på ett försök med hemvärnspolispluton i Stockholm. Här tror jag faktiskt att förståsig-påarna i rikshemvärnsavdelningen har slagit huvudet på spiken.

Jag och Petri S (också ivrig debattör på forumet) diskuterade tidigare ett scenario där man skulle framhålla specialkompetenser i ett kompani, som till exempel hemvärnspolispluton, hemvärnsbevakningspluton, hemvärnsspaningspluton, hemvärnssjukvårdspluton, hem-

värnspionjärpluton. Listan kan göras lång.

Om det nu finns bataljoner som inte har existensberättigande på grund av att de saknar uppgifter så borde ovan nämnda förmågor vara lockande.

Vad jag kan förstå vill de som nyss gjort värnplikten tillhöra något unikt och inte en grå massa. Och det är nu, kära vänner som min käpphäst kommer i dagen igen. Att ge ett vanligt grått kompani specialutbildning i till exempel underrättelseinhämtning och kalla detta kompani för hemvärnsspaningskompani kanske vore ett sätt att skapa mer vi-känsla i nationella skyddsstyrkorna.

Har själv nyligen gått från ett hemvärnskompani till en insatspluton och skillnaden är enorm. Det är lite känsligt att rekrytera till insats för chefer i bataljonens övriga kompanier tror att insatsen snor folket. Förvisso rätt men man borde se det som en bonus att skicka över yngre till insatsen där de lär sig saker som kan komma till nytta när de går tillbaka till det gamla kompaniet.

Gör varje enhet unik, ge kompaniet eller plutonen en specialkompetens med tillhörande be-teckning och tillåt heraldiska vapen för lägre förband

Krister Yderholt
gruppchef 3/653



POSTTIDNING

Avsändare: Tidskriften Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din utbildningsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.

Detta gäller all krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.



Vikten av att öva skarpt

När saker och ting betraktas som näst intill ofarliga så tenderar människor att slappna av och tumma på regler. Många kör bil fortare där man upplever det som tryggt, i en del fall består tryggheten av den lilla risken att bli stoppad av polisen och för andra att risken för vilt är liten. Tryggheten gör i sig att vi blir säkrare i det vi håller på med. Om vi är medvetna om att konsekvenserna troligen inte blir så stora vid ett misstag så slappnar vi av och det går troligen bättre. Fast ibland kan den tryggheten vara falsk och byggd på helt felaktiga antaganden. I första hand kanske det inte är polisen som man ska oroa sig för utan kanske just vilt. Eller kanske man ska oroa sig mer för gångtrafikanter utan reflex.

Problemet infinner sig då när vi blir medvetna om att konsekvenserna av ett misstag kan bli väldigt allvarliga. Den som

annars är tryggheten själv med vapnet blir plötsligt nervös och lite småfumlig när det är skarp ammunition i vapnet. Det är väl okej när man ligger still på en skjutbana, det är därför man är där. Men när man ska förflytta sig med skarp ammunition vill vi helst inte att det springer någon som är osäker med vapnet bakom ryggen på oss. Just därför är det viktigt att öva med skarp ammunition, så att samma trygghet som finns vid användandet av lös ammunition även infinner sig vid användning av skarp ammunition. För när alla känner trygghet blir det också säkrare.

Tidigare har jag noterat en viss åsiktsskillnad i frågan mellan olika generationer, både hos de aktiva hemvärnsmännen och hos förbandsinstruktörer. De äldre har velat att laddning och patron ur ska ske på skjutplatserna medan de yngre vill att det sker i bakläge. Detta för att öva

förflyttning med laddat vapen och få ökad realism och allvar. Det blir väldigt tydligt om det är någon i gruppen man inte litar på avseende säkerheten.

En uppenbar fördel med att öva skarpt är att man faktiskt ser om man lyckas bekämpa målen. Den andra fördelen är folk blir bättre och säkrare på att hantera sitt vapen även när det är skarpt. Nackdelen är att man inte kan öva förflyttningar på samma sätt eftersom reglerna skiljer sig åt i fredstid och krigstid, vilket i och för sig är klokt men fortfarande en nackdel. De momenten får istället övas med lös ammunition. Tillsammans med BT-utrustning så ger det ett mycket effektivt komplement. De ökade kraven på hemvärnet som ett rörligare förband ställer också högre krav på rörligare övningar både med lös och med skarp ammunition.

Text & foto: Fredrik Johansson